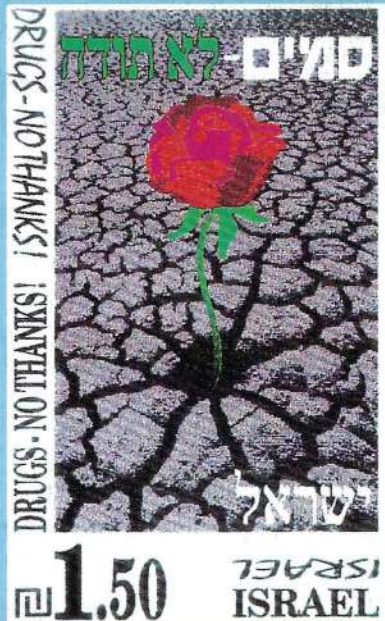

אגזון הבולאים בישראל
גליון מס' 4
תמוז תשנ"ג
יוני - יולי 1993

סמים בבולים

כרם שני

כרם שלישי

הבול הנבחר בתחרות עוררוץ המלחמה בסמים

150 שנה לבולי ברזיל

"תלאפילה 93"

היכנון לתערוכת הבולים ישראל-רומניה שתתקיים בהיכל
התרבות ב- 21-26 באוגוסט 93

האם צלוח 27
*כניסה אופשית

בולים חדשים ב"תלאפילה 93" תערוכת הבולים 26 - 21 באוגוסט 1993

סדרת מועדים תשנ"ד

גליונית זכרון - "תלאפילה 93"

איכות הסביבה

"והדרת פני זקן"

בני ברית

CONTENTS

תוכן עניינים

New Israeli stamps Telaphila 93	2		בולים חדשים ישראלים
News	3-4	2	חדשות
From the clubs	5	3-4	מהנעשה באגודות
150 Years of Brazilian stamps	6-8	5	150 שנה לבולי ברזיל
"POLASKA '93"	9	6-8	"פולסקה 93"
New stamps	10-13	9	הנפקות חדשות בעולם
The rediscovery of Emmaus	15-16	10-13	חידת אמאוס
How to sell your collection	17	14-15	כיצד והיכן למכור אוסף
Philatelic knowledge is a must for the thematians	18	17	ידע בולאי הכרחי באוסף תימטי
Vending machine labels - a new collecting field	19-21	19-21	תוויות ביול
Silver for the Israeli Olympic stamp	22	22	הצלחה לבול האולימפי הישראלי
The first "Festival" stamp	23	23	בול המועדים הראשון
Youth section	24-25	24-25	המדור לנוער
Judaica	26-27	26-27	יודאיקה
Letters to the editor	28	28	מכתבים למערכת
"Sent by posta"	29	29	נשלח בפוסטא

מגזין הבולאים בישראל

גיליון מס' 4

יוני-יולי 1993 תמוז תשנ"ג,

"SHOVEL" (TAB)

JUNE - JULY 1993

ISSN 0792 - 948X

עורך זמני: טיבי יניב

עורך משנה: אריה לין

הפקה: שלמון ריבלין-אמנון שלמון

סדר, עימוד ועיצוב גרפי: פרסום "יש"

מו"ל: התאחדות בולאי ישראל,

רח' פינסקר 2 ת.ד. 4523 ת"א 61045

טלפקס: 03-295547

מחיר מנוי לשנה: 40 ש"ח.

ניתן להצטרף ע"י פניה בכתב, או טלפונית

באמצעות כרטיסי אשראי

שלושה ישראלים חברים באירגון האקספרטים

מר יעקב צחור ("בולי תל-אביב") נבחר לאחרונה כחבר מן המניין באירגון האקספרטים הבין לאומי לבולאות (Association International des Expert Philateliques AIEP)

חבר באגודה זאת רשאי לתת תעודות לפריטים בולאיים שבחן, תעודות אשר מוכרות בכל העולם. כיום בישראל רק שני מומחים נוספים הרשאים לבחון ולהעניק תעודות המוכרות גם מחוץ לישראל- והם הי"ה הנס מינץ ומרטין מרקו.

בולי בריטניה עומדים לאבד את ראש המלכה

המסורת הארוכה ביותר בבולאות עומדת בפני שינוי. מאז הופעת הבול הראשון בעולם בשנת 1840 באנגליה, מופיע ראש בית המלוכה על בולי אנגליה. ממשלת אנגליה מעוניינת להפריט את משרד הדואר ויתכן שמעבר זה יגרום לביטול החובה על הופעת ראש בית המלוכה על בולי אנגליה.

לידיעה זו אין אישור רשמי, אך לאור השערוריות המתפרסמות בתדירות רבה על הנעשה בבית המלוכה וביחוד עם יורש העצר הנסיך צירלס ואשתו דיאנה, יש סבירות שצעד זה לא יתקל בהתנגדות גדולה בציבור.

"תלאפילה 93" - לוח זמנים עיקרי

21.8.93 טקס פתיחה - שעה 21.00

פתוח לקהל - 24.00-21.30

22.8.93 יום ראשות הדואר

פתוח לקהל - 24.00-10.00

(יום הופעת בולים חדשים)

23.8.93 יום איכות הסביבה

פתוח לקהל - 24.00-10.00

24.8.93 יום הנוער - פתוח לקהל 22.00-10.00

25.8.93 יום ידידות ישראל-רומניה וטקס

פלמרס - פתוח לקהל 22.00-10.00

26.8.93 יום התימאטיקה

פעילות הנוער ("דרכון" עם תחנות) מתקיימת

מדי יום בין השעות 19.00-10.00 רצוף.

מלוא התכנית תפורסם בחוברת "שביל" מס' 5

שתופץ סמוך לפתיחת התערוכה.

THE ISRAELI STAMP DEALER AND OTHER MATTERS BINATIONAL

Preparations are now hopefully in full swing for the Telafila Israel-Rumania Binational Philatelic Exhibition which will be held in Tel Aviv between 21st and 26th August 1993.

The fact that no national exhibition took place last year is most regrettable and its effect was felt.

As the annual focal point of the Israeli philatelic world, the stamp exhibition revitalises the collector, exhibitor and dealer alike.

There is no need to list all the benefits and advantages of the exhibition, but we most hope that it is a successful one, the standart of the exhibits is high and the number of visitors large. From preliminary reports it appears that our Rumanian guests will be bringing some outstanding exhibits, whilst the Israeli offerings promise to be of great interest.

All we need, apart from a lot of hard organisational work, is for all us enthusiasts to spread the word - see you at Telafila!

The recent Israel-Poland joint issue was received with great interest. I for one was most impressed with the design, and the concept of joint issues on appropriate occasions seems very fitting. The stamps were not in fact identical, and whilst no prizes are being offered for spotting the differences, readers are asked to look for them and suggest possible reasons.

For more years than I care to remember I have been an avid reader of stamp magazines, mainly English ones. Part of their attraction is the very large numbers of stamp dealers' adverts, listing the specialities, prices, special offers and the like. thus the collector can see exactly what is available and at what price.

The Israeli stamp dealer is a breed of his own. His advert is nothing more than a reproduction of his visiting card. Is the reluctance to publish prices rooted in the well-known Israeli paranoia that by not stating a price you may be able to squeeze a few more agorot or even shekels out of the unwitting customer?

Our stamp dealers would be doing themselves a favour (as well as us collectors) if they followed the idea of their overseas colleagues.

מזכיר אגודה

שיא ישראלי

במכירה מספר 6 של "בולי תל אביב (י.צחור) בע"מ" הושג מחיר שיא עבור פריט ישראלי: צמדת דאר עברי 3 מיל בנקבוב הנדיר 10/10 נמכרה בסכום של \$23,000 - הסכום הגבוה ביותר ששולם אי פעם עבור פריט ישראלי משנת 1948.

לדברי מנהל החברה המכירה היתה ערה מאד והאספנים, מכל רחבי העולם, הראו התעניינות רבה.

בפרק "המוקדמים" נמכרו רב הפריטים היקרים ולדוגמא: טופס חבילה מהדאר האיטלקי בירושלים שנת 1911 מבויל בבולים איטלקיים ובבולים איטלקיים עם הדפס רכב "ירושלים" נמכר ב-\$9,000. מעטפה רשומה שנשלחה בשנת 1912 ע"י הדאר הצרפתי בחיפה לאיטליה טיפסה ממחיר התחלתי של \$1,200 למחיר של \$3,800. כך היה גם עם רב הפריטים המבוקשים. של דאר המנדט, "מנהלת העם" ו"דאר עברי".

בפרק בולי חוץ-לארץ יש לציין הביקוש לבולים ולאוספים של האימפריה הבריטית ולבולים (ואף להגות גלופה) של נושאים תמטיים כגון מוסיקה, אספרנטו ועוד.

\$25,000 היו זרקים ברחוב!

פועל בניין בליברפול, אנגליה, שעבד בהריסת בניין ישן, מצא חבילת מכתבים ישנים בין ההריסות והחליט לשמור אותם. החבילה נמכרה לסוחר בולים באחד מירידי הבולאות בעיר.

בבדיקה יסודית של המכתבים התגלה שאחד המכתבים הינו המכתב הידוע המוקדם ביותר שנשלח מאמריקה לאנגליה.

פריט זה שנשלח מניו יורק לליברפול ב-30.6.1712 הינו בעל חשיבות בולאית לחקר תולדות הדואר של אמריקה ושרותי הדואר בין אנגליה והמושבות שלה באמריקה הצפונית. המכתב מוצע במכירה פומבית בארה"ב והוא מוערך בכ-\$25,000.

מסקנה: המשיכו לחפש מכתבים ישנים.

כאוא לכהר כ"תלאפילא 93

טקס הפתיחה 21.8.93 ע"ה 21.00
כהיכל התרבות תל-אביב

נבחר ועד חדש של העמותה של "האגודה לתולדות הדואר של ארץ ישראל"

באסיפה הדו-שנתית של "האגודה לתולדות הדואר של ארץ ישראל" שהתקיימה בתל אביב ב-2.6.93, נבחר ועד חדש של העמותה כדלקמן:

ברנרד גרוסר - נשיא כבוד

ד"ר ירמיהו רמון - נשיא כבוד

הנס מניץ - ד"ר צבי שמעוני סגני יו"ר

צבי אלוני - מזכיר

מרדכי סונדק - גזבר

חברים: מרווין זיגל, ד"ר אדי לייבו, יעקב צחור, יעקב שבתאי.

מערכת הבטאון: "תולדות הדואר של ארץ ישראל" נשארה

כשהיתה.

ד"ר צבי שמעוני

מפגש בולאים בכרמיאל

במוצאי שבת 8.5.93 התקיים במרכז הקהילתי שבכרמיאל מפגש בולאים מאזור הגליל בהשתתפות ראש עיריית כרמיאל מר עדי אדלר.

ביקרו קרוב ל-100 אנשים מכרמיאל והסביבה.

הוצגו 9 מסגרות (76 דפי תצוגה) של 8 מחברי המועדון בכרמיאל.

נושאים שהוצגו:

יצחק מילגרום: ששת הימים - התקדמות צה"ל במקומות המשוחררים.

עזרא פיק: השנים הראשונות של ישראל.

דוד זינשטיין: משחקים אולימפיים.

ד"ר אלכסנדר כץ: בולים עתיקים מכל העולם.

ראבן ניצן: מוסיקה - בטהובן מוצרט וכלי נגינה שונים.

אהרון זינשטיין: שח מט

יבגני קרימשטיין: אניות משא ואניות נוסעים.

נקשרו קשרים עם מועדוני בולאים בסביבה.

בקרב נתחיל להפעיל במסגרת המתנ"ס חוגי בולאות לנוער.

ראובן ניצן
יו"ר אגודת בולאי כרמיאל

CHRISTIE'S

Fine Art Auctioneers since 1766
STAMP EXPERT VISIT
TEL AVIV, 10-15 AUGUST 1993

*Our Stamp Experts,
Dr. Jeffrey Schneider and Mrs. Anke Adler-Slotke
will be in Israel from the 9 August and will be happy to
value stamp collections for inclusion into sale by auction in the autumn season*

Sales Date:

18 oct.

26-27 Oct.

28-29 Oct.

16-17 Nov.

14-15 Dec.

Australasia

Hong Kong and China

United States of America

Europe and Overseas including Near and Far East

British Empire and Great Britain

Please contact **Mary Gilben** for an appointment

CHRISTIE'S

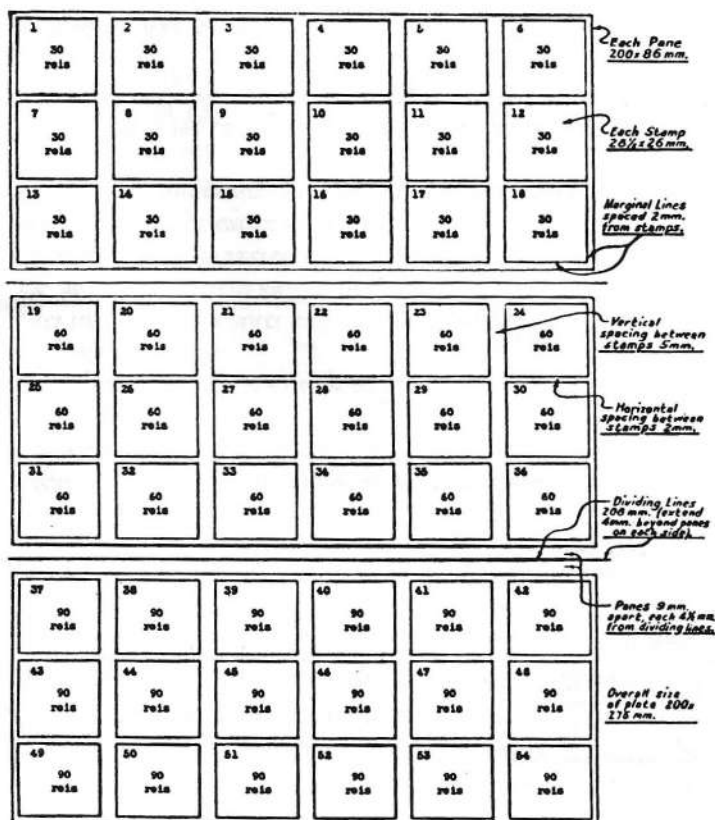
Asia House, 4 Weizmann St., Tel Aviv 64239

Tel: 03-6950695

Fax: 03-6952751

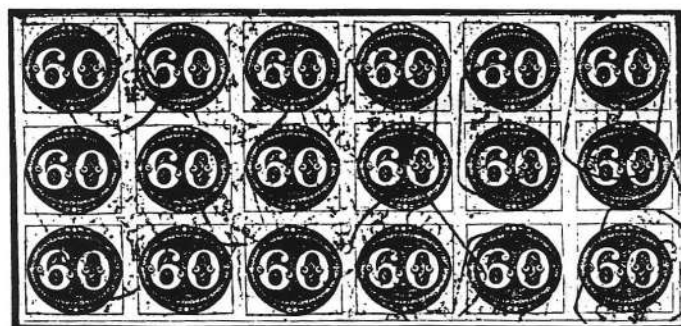
150 שנה לבולי ברזיל

מאת די"ר אדי לייבו

תמונה 1: עמוד דפוס המורכב משלושה גליונות דואר בערכים של 30, 60 ו-90 Reis.

מיד עם הדפסתו נחתך כל גיליון דפוס בן 54 בולים, לשלושה גליונות דאר של שלשת הערכים השונים, כל גליון דאר בן 18 בולים. בתמונה מס' 2 אנו רואים גליון שלם כזה, חתום, אשר השתמשו בו בשלמותם של הערכים R 60 ו-R 90.

תמונה 2: גליון דואר שלם בן 18 בולים של R 60 מהפלטת המרכבת, חתום. ידוע עותק בודד.

ברזיל מציינת השנה מאה וחמישים שנה להוצאת בוליה הראשונים. תערוכת הבולים העולמית "בראזיליאנה 93" באה לחגוג יובל זה. הסדרה הראשונה של ברזיל זוכה במשך שנים לפופולריות רבה בקרב האספנים וזאת בשל צורתם של הבולים, האפשרויות למחקר ושחזור גיליונות ההדפסה, החותמות הנאות והשונות. אחת מרעותה והשימושים המיוחדים. כתוצאה מההילה אשר מלווה את הסדרה, מספר ניכר מגדולי האספנים עסק בה ואוספים בנושא זה זכו פעם אחר פעם בפרסים הגדולים בתערוכות.

ברזיל היתה המדינה הראשונה לאחר בריטניה לאמץ את הרפורמה בשרותי הדאר. במסגרת רפורמה זו נקבעו תעריפי דאר חדשים למשלוח מכתבים בתוך הארץ לפי משקל המכתב בלבד מבלי להתחשב במרחק. יש לשים לב כי ברזיל אימצה כבר ב-1843 תעריפים אשר לא התחשבו במרחק אליו נשלח המכתב - בדומה לבריטניה - בעוד שבארצות אירופה עדיין לא נתקבל באותה עת רעיון מהפכני זה. תעריפי הדאר אשר נקבעו:

דברי דפוס ומסמכים משפטיים 30 Reis
מכתב במשקל עד 1/2 אונקיה 60 Reis בדרך היבשה
120 Reis בדרך הים
על כל 1/4 אונקיה נוספת 30 Reis בדרך היבשה
60 Reis בדרך הים

בהתחשב במימדיה של ברזיל היו אלו תעריפים נוחים יחסית. גדלה של המדינה והעובדה כי נתיבי התחבורה היבשתית לא היו מפותחים דיים חייבו הובלת דאר בספינות, הובלה אשר היתה יקרה כפי שמתקף מהתעריפים. בולי הדאר הראשונים הוצאו לשימוש בראשון לאוגוסט 1843. היו אלו בולים בערכים של 30, 60 ו-90 בהתאם לתעריפי הדאר הנ"ל.

בראש המדינה עמד באותה תקופה קיסר, אך הוחלט לא להשתמש בדיוקן השליט על גבי הבולים וזאת ממספר סיבות. דיוקנו של הקיסר היה מוכר לכל בעוד אמנות החריטה וההדפסה במדינה היתה בחיתוליה, לפיכך חששו כי לא ניתן יהיה להדפיס בולים הנושאים את דיוקן הקיסר מבלי שאפשר יהיה לזייף אותם בקלות. כמו כן, מפאת כבודו של הקיסר, רצו להמנע מלהשתמש בדיוקנו על גבי פריטים אשר מעצם טבעם נורקים אחרי השימוש.

לפיכך העמידו במרכז הבול הספרות של העריך. הספרות המקושטות נמצאות במרכז של מעגל מעוטר ובו שרטוט במכונה של קוים מתפתלים למניעת זיופים. כל זאת בצבע שחור. עקב המראה שלהם זכו בולי הסדרה בכינוי "Bull's eyes" - עיני השור.

גלופות ההדפסה

בכל אוסף המתמחה בסדרה מהוות הגלופות השונות את השלד. כדי להדפיס את כל שלשת הערכים השתמשו בסה"כ ב-6 גלופות. שתי הגלופות הראשונות מעניינות במיוחד, היות ומכל אחת מהן הודפסו כל שלשת הערכים גם יחד! זהו דבר יחודי בבולאות הקלסית. גלופות אלו, הגלופות המרכבות היו בנויות משלושה גושים כל אחת, בכל גוש 18 בולים (3 שורות של 6 בולים) מכל עריך. בין כל בלוק כזה נמצא מרווח גדול ובו פס מפריד. (תמונה 1)

תמונה 3: הפס המעורב המפורסם.

תמונה 5: R 60 בלוק חתום של 20 בולים מהגלופה בת 60 בולים.

לפחות במקרה אחד אשר לא נחתך גליון הדפוס לערכים השונים עם הדפסתו. כך שרד הפריט החשוב ביותר בכולאות בברזיל, הנראה בתמונה 3: פס חתום של שלשה בולים - הזוג העליון של בולי R 30 והבול התחתון, תחת לפס הביניים, בול בערך R 60; פריט זה נחשב בעיני רבים כאחד מעשרת הפריטים הבולאיים החשובים בעולם.

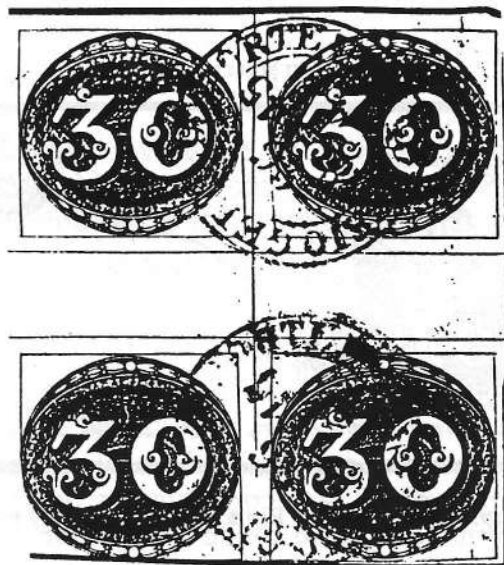
בולי R 30 הודפסו בנוסף משתי גלופות אחרות, האחת בת 54 בולים והשניה בת 60 בולים. הפלטת בת 54 בולים הייתה עשויה, בדומה לגלופות המרכבות משלשה בלוקים של 18 בולים (36) כ"א וביניהם פס ביניים. בתמונה 4 מופיע בלוק בן 4 בולים, חתום, כאשר בין הזוג העליון והתחתון נראה פס הביניים.

הגלופה הנוספת אשר שמשה להדפסת בולי R 30 הייתה בת 60 בולים כאמור - עשר שורות של ששה בולים כל אחת. בגליונות אלו אין פסי ביניים.

בולי R 60 הודפסו גם כן משתי גלופות נוספות לגלופות המרכבות. היו אלו גלופות בנוות 60 בולים. עשר שורות בנוות ששה בולים. בתמונה (6) מופיע בלוק בן 20 בולים חתומים המהווה שליש גליון שהדפס מאחת הגלופות האלו.

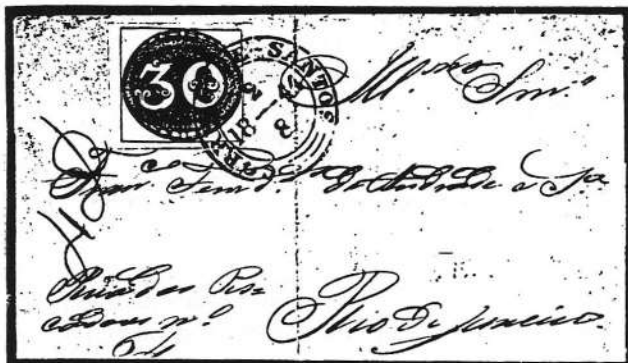
יוצא איפא שהבולים בעלי הערך של R 90 הדפסו אך ורק משתי הפלטות הראשונות, המרכבות (כפי שראינו בתמונה 3).

כל ששת הגלופות היו עשויות נחושת רכה, אשר נשחקו במהירות רבה יחסית בתהליך ההדפסה. לפיכך היה צורך לחרוט מחדש את הגלופות מדי פעם. זהו בולי הסדרה בהתאם לגלופה ממנה הדפסו, שחזור הגלופות וכל זאת בהתאם למצבם - אם הראשוני, לאחר שחיקה או לאחר חריטה מחדש - מהווה נושא מחקר מרכזי באוספים המתחרים בסדרה.

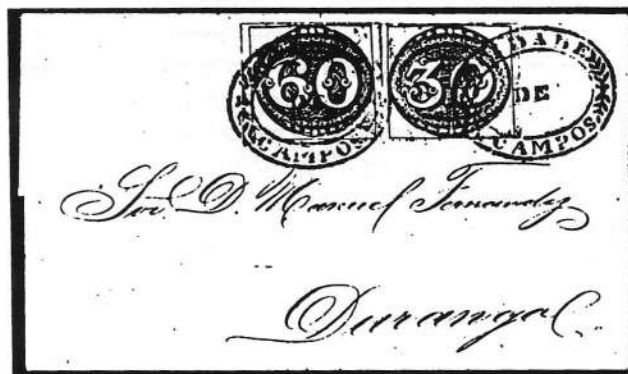

תמונה 4: פס הביניים רחב בין הזוג העליון והתחתון. גלופה בת 54 בולים.

השימוש בבולים

תמונה 6: בול יחיד של R 30 על מעטפת דברי דפוס
- המכתב היחיד הידוע עם בול זה.

תמונה 7: R 30, R 60 על מכתב במשקל 1/2-3/4 אונקיה לדורנגל.

ONE OF THE GREATEST BULLS EYE COVERS KNOWN

תמונה 9: בול R 90 יחד עם בול R 30 מריז דה ז'נירו לקמפס.

כיום אופן השימוש לביל בסדרה מהווה נושא מרכזי בכל אוסף בולאות מסורתי. השימוש בסדרה אשר אנו דנים בה הוא ודאי וודאי נושא מרכזי לאוסף. אנו ניגע בתעריפים ובחותמות התעריפים צוינו בתחילת המאמר ויודגמו במספר מכתבים. לחותמות אשר בהן השתמשו על גבי הסדרה כח משיכה רב. לגבי סדרה שהיתה בשימוש שנתיים או שלש במדינה לא מיושבת יחסית - מספר החותמות גדול והן כולן שונות בצורתן אחת מהשניה. ידועות קרוב ל-150 חותמות מתוכן רק אחת עשרה נחשבות ל"לא נדירות". כל האחרות קשות עד מאוד להשגה.

בתמונה 6 בול יחיד של R 30 על דבר דפוס מסנטוס לריו. זהו המכתב היחיד ששרד עם בול זה. בתמונה 7 שני בולים בערכים של R 30 ו-R 60 על מכתב ששקל בין 1/2-3/4 אונקיה מקמפוס לדורנגל. בתמונה 8 זוג בולים R 60 חתומים בחותמת בצורת מגן של פרנמבוקו לסנטוס. R 120 מהווים תשלום התעריף של ההובלה דרך הים. בתמונה 9 שוב ביל מעורב של שני ערכים R-90, R-30 על מכתב מריז לקמפוס.

תמונה 8: זוג בולי R 60 לתשלום תעריף מכתב דרך הים מפרנמבוקו לסנטוס.

אני מקווה שבשורות אלו הצלחתי להעביר מעט מהעניין אשר אספנים רבים בעולם מוצאים בסדרה זו. יש לציין כי 2 הסדרות הבאות של המדינה הזאת - אשר מכונות "עיני הכבש" ו"עיני החתול" מענינות ביותר אף הן. עלי גם לומר כי הפריטים אשר נבחרו להמחשה בתמונות הם כולם פריטים מהשורה הראשונה בבולאות בריזל.

תרומות בולים לנוער

התקבלו בתודה תרומות של בולים לנוער מהחברים **זאב ברק** מחיפה ול. **סמולאר** מנתניה. אנו זקוקים להרבה בולי זכרון (בבקשה לא בולים מן המניין או ללא עריץ) מהארץ ומחולל למילוי מיכל גדול שממנו "ידוגו" ילדים במסגרת תערוכת "תלאפילה 93". תודה מראש!

התאחדות בולאי ישראל

"פולסקה 93"

יגאל נתנאל, הנציג הכללי של ישראל לתערוכה, מדווח: תערוכה גדולה, תחרות חזקה, תוצאות מצויינות לישראל ויחד עם זאת תערוכה אפרורית

בחודש מאי האחרון התקיימה בפולין תערוכה בינלאומית, בה השתתפו אספנים מכ-100 מדינות.

היתה זו תערוכה גדולה במיוחד ואשר התפרסה על פני שטח גדול מאד של מרכז הירידים בעיר פוזנן.

פוזנן הינה עיר אפורה, לא גדולה ולא מעניינת במיוחד ונראה כי רק העובדה שמרכז הירידים הגדול נמצא בה גרם לכך שהתערוכה תתקיים בעיר זו.

התערוכה נפתחה בטכס מרשים, בנוכחותו של הנשיא לך ולנסה והתפרסה על פני שטח ענק שכלל כעשרה ביתנים. התערוכה כללה 764 תצוגות בולים, 155 מוצגי ספרות ו-13 אוספי "מופילה", וכל זה על פני כ-5000 מסגרות.

בתערוכה היה יצוג לכל ענפי הבולאות, אלא שבניגוד לתערוכות אחרות בהן היה דגש על תצוגות מסורתיות, הרי בתצוגה זו בלט במיוחד ביתן תולדות הדואר אשר כלל מספר אוספים טובים במיוחד. ואמנם 2 אוספים מתוך השלושה שהתחרו על פרס התערוכה היו מתוך אגף זה.

הביתן השני בגודלו היה ביתן הבולאות התימטית שאף הוא התבלט בהיקף האוספים הטובים שהוצגו בו.

באשר לבולאות המסורתית, חסרו במיוחד האוספים הקלסיים של מרכז אירופה. לעומת זאת, בלטו האוספים של מזרח אירופה.

לשאר העולם הוקצה ביתן אשר כלל את אוספי אסיה, אפריקה ודרום אמריקה. אך באופן כללי הרמה כאן היתה גבוהה ופרס התערוכה הוענק לאוסף בורמה של טאי מסינגפור.

הביתן הפולני, שאמור היה להיות את מרכז התערוכה, היה צנוע ולא בלט בתערוכה בכללותה ואף האוספים שם לא היו מרהיבים במיוחד. אולם התצוגה המיועדים בדרך כלל לתצוגות מסחריות לא התאימו לתצוגה של אוספי בולים.

התאורה היתה חלשה במיוחד והקשתה מאד על הצפייה בתצוגות. לעומת זאת במספר ביתנים השמש הייתה ללא רחמים. בתצוגות הקרובות לחזית נאלצה הנהלת התערוכה להזיז מספר מסגרות ואף לכסותן בגליונות נייר. תערוכה טובה נמדדת לא רק בכמות האוספים הטובים שמוצגים בה אלא גם בפעילות המסחרית הענפה המתרחשת בתוכה.

אספנים באים לא רק כדי לראות אוספים אלא גם כדי לחפש פריטים חדשים לאוספים שלהם. בתערוכה זו בלט במיוחד העדרם של מרבית הסוחרים המובילים בעולם. למעשה, היו רק כ-5 סוחרים כאשר שאר הביתנים היו של שירותים בולאיים בעולם שלא משכו קהל רב.

כאן המקום לציין שלשרות הבולאי הישראלי היה ביתן משלו והוא כן היה מקור משיכה למבקרים.

מר יצחק גרנות, מהשרות הבולאי שלנו, הוא גם מעצב בולים ולא מעט קונים בדוכן השרות הבולאי ביקשו את חתימת

ידו על מעטפות יום ראשון של בולים פרי עבודתו. ישראל יוצגה על ידי 13 תצוגות בולים, 3 תצוגות ספרים ותצוגה של השרות הבולאי, שהיתה הפעם מעניינת וערוכה בטעם. התצוגה הישראלית כללה אוספים בכל הביתנים ובכל בענפים.

התחרות היתה קשה, אך המציגים הישראליים השיגו תוצאות מצויינות:

יוסף חכמי - "ניו זילנד" - זהב גדול עם פרס (96 נקודות).
משה שמואלי - "הדואר הבולגרי במאה ה-19" - זהב (93).
יגאל נתנאל - "יפן - בולים חרוטים ביד וסדרת הקובן" - זהב (91).

חנן שיפטן - "ההתכתבות בין גרמניה וארץ הקודש" מוזהב גדול (87).

קלמן בר איץ - "ישראל - דואר עברי" - מוזהב (80).
ד"ר עמנואל איץ - "פעילות הצלב האדום במלחמות" מוזהב (80).

רוברט מרקס ("הפטריות והאדם"), **שמחה בלושטיין** ("דור מחנות שבויים בגרמניה"), **משה מיכאלי** ("הצלב האדום") ו**יהודה קליינר** ("התפתחות המכתב - 1400 עד 1840") זכו במדליות כסף גדולות.

עוד זכו במדליות **משה שמואלי** ("מערב ברה"מ") ו**אריה לין** ("פרקים בהסטוריה היהודית"). בחבר השופטים של התערוכה נכלל גם **ד"ר אדי לייבו** הישראלי.

לסיכום, זאת היתה תערוכה גדולה ומעניינת בצד התערוכה הבולאית, אך למרבה הצער ללא קהל מבקרים בהיקף גדול.

בולים חדשים:

דיווח מלא על הנפקות כל העולם

②

①

איי קוק: 2 יוני 93, 40 שנות מלכות אליזבת השנייה, 1, 2, ⑫, 3 דולר אוסטרלי (המלכה בטקסים שונים).

אי קאמן: 16 יוני 93, דגי ים 5 C ⑬, 30 C, 40 C, \$1.

קפריסין: 5 אפריל 93, אירופה: 10 C (פסל אם וילד) ⑭, 30 C (ציור של סוהו - אם וילד). 24 מאי, אירועים 7 C (גביע אירופה אתלטיקה נשים) ⑮, 10 C (80 שנה לתנועת הצופים), 20 C (סקי מים), 25 C (80 שנה לארכיבישוף מקריוס). 6 ספטמבר, דגים, 30 C, 20 C, 15 C, 7 C

דנמרק: 17 יוני, בול משותף עם רוסיה, 5.00 (מפה, מסלול הכבל התת-ימי) ⑯, 17 יוני, אניות מפרש 3.75, 4.75, 5.00, 9.50 (אניות מפרש, שונות).

איי פארו (דנמרק): 7 יוני 93, סוסים 20 קר' ⑰, 400 קר'

פינלנד: 19 מרץ 93, שועלים ארקטיים, 4 בולים מודפסים ביחד, כ"א 2.30 מרק ⑱, 19 מרץ, סדרה למען הבולאות, אנות, 2 בולים של 2.30+0.70 ביחד ("נוף סתווי" של הצייר פייליסיארו) ⑲

יוון: 25 מאי 93, אירופה, 90 ו-350 ד', מודפסים ביחד (ציור של פרטניס). 25 מאי, דפים הסטוריים - 10 (ג. אולימפיוס), 30 (ג. קולוקוטרוניס בשדה הקרב), 60 (פבלוס מלאס), 90 (נופלי מלחמת הבלקנים), 120 (אל עלמיון) ⑳, 150 (פעולות קרב באיים האגאיים), 200 (אנדרטה לנופלים).

ארובה (ARUBA) 28 מאי 93, בולי פולקלור: C 0.40 (כלים מוסיקליים)

C 0.70 (ריקוד "קבורת התרנגול") ①, C 0.80 (טקסט השיר של "קבורת התרנגול").

20 יולי 93, שיט: C 0.50 (שיט בים) C 0.65 (מפרשית יבשה על גלגלים) ②, 0.75C (גלשן גלים)

תכנית ההנפקות לשנת 1994 כוללת סדרות ציפורים, 100 שנה לועד האולימפי, שנת המשפחה, אליפות העולם בכדורגל, פירות בר, סיוע לילד.

אוסטריה: אפריל 93, "אירופה": 75 (ליצן) ③, אפריל 93: מנזה S 5.50 (מנזר סנט אדמונט).

מאי 93, יום הבול S+7 (אבירים על סוסים). מאי 93, בול משותף עם גרמניה ושווייץ S 6 (אגם קונסטנס) ④, ספטמבר 93, מנזרים S (מנזר כוכב מאריה). אוקטובר 93, אמנות S 5.50 "אמנות מודרנית" תמונה של מקס ווילר.

אוסטרליה: 1 יוני 93, רכבות: 6 בולים של S 45, מודפסים ביחד (רכבות בנופים שונים) ⑤

1 יולי 93, אמנות ילידים מקומיים, ציורים: ⑥, \$1.05, \$1, 75C, 45C

ארגנטינה: 12 דצמבר 92, המלחמה באייס: \$0.10 (קונדום הומוריסטי), \$0.26 ⑦ (הגנה על החיים - סימבולי).

ברזיל: 13 מרץ 93, לכבוד האחות אירמה דולצה 3.500 קר' (האחות, ילדים). ⑧, 21 מרץ, אליפות ד"א לספורט ימי, גליונית 3.500+3.500+25.000 קר' (קפיצה למים, שחיה, פולו). 29 מרץ, 300 לקהילת קורטיבה 4.500 קר' (כנסייה, צינור ענק לתחבורה). 7 אפריל, בריאות, 3 בולים של 4.500 קר' (תרומת דם, סרטן, בריאות נפשית) ⑨, 25 אפריל, המשך סדרה מן המניין 20.000 קר' (פרח יער). 29 אפריל, 150 שנה להולדתו של הצייר פדרו אמריקו: 5.500 קר' ("ליל הלימוד והאהבה"), 3.600 קר' ("א קריקה"), 3.600 קר' ("דוד ואבישג").

בוליביה: 18 פברואר 93, אסטרונומיה: Bs 0.50 ⑩ (קופרניקוס), 2 Bs (מצפה הכוכבים "סנטה אנה" מטרחה).

בהוטן: 1 נובמבר 93, פרחי רפואה של בהוטן, 7 נו ⑪, 10 נו, 12 נו, 15 נו, 20 נו (פרחים הגדלים בגבהים שונים של ההימלאיה).

6

5

4

3

10

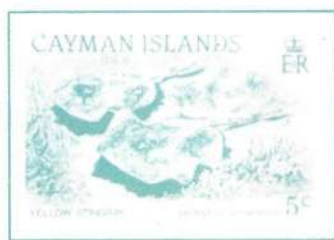
9

8

7

13

12

11

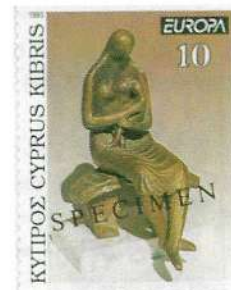
17

16

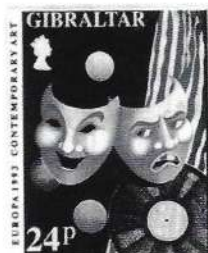
15

14

20

21

19

18

26

25

24

23

30

29

27

31

36

34

33

32

40

39

38

37

41

44

43

45

עמ' 12

גיברלטר: 2 מרץ 93 אירופה: 24p (מסכות ותקליט) (21) 24p (קדרות וריקוד), 34p (אדריכלות ופיסול), 34p (צילום ודפוס).

גרנסי: 27 יולי 93, 200 שנה להולדתו של הדפס טומס דה-לה-רו 16p (קלפי משחק) (23) 24p (עט נובע של הפירמה), 28p (המכונה הראשונה לקיבול מעטפות), 33p (בול מהדגים שיטת דפוס של דה-לה-רו, 39p (שטר כסף).

בריטניה: 20 יולי, תעלות, 24p, 28p, 33p, 39p (התעלות השונות של המהפיכה התעשייתית) (24)

הולנד: 1 יוני 93, רדיו "תפוז", 80C+80C (הרדיו המחתרתי במלחה"ע), (25) 6 יולי 93, ימי נוער אולימפי אירופאי - C 70 (26) 80 C, (סמלים של ענפי ספורט). 7 ספטמבר, אירופה, C 70 (פסל של ווסל קוזין), (27) 80 C, (פסל מלבנות של פר קירקבי), C 160 (פסל של נאום גבו).

הונגריה: 25 פברואר 93, 100 שנה לאגודת החתירה 17Ft (ספורט החתירה). 25 פברואר, ממצאים ארכיאולוגיים סקייטים, 17Ft 10Ft (פרים מזהב) (29) 12 מרץ, הנפקה משותפת עם בלגיה, המלך מטיאס קורבינוס 15Ft (מטבעות המלך והמלכה), 40Ft גליונית זכרון (תמונה דתית על רקע דף מספר עתיק).

הונדורס: פתרון בית הדין הבין לאומי לסכסוך שטחים עם סלוודור, L0.90 (רי הממשלה), L1.05 (מפה).

האי מאן: 14 אפריל 93, אירופה, יצירות של בריאן ניל, 2x20p (30) (פסל של הול קין וציור), 2x28p (פסל אבסטרקטי וציור של שלד דינוזאור). 3 יוני, מירוצי אופנוע, 20p, 24p, 28p, 33p, 39p (אופנוענים שונים על הכלים שלהם) (31)

גרסי: 2 יוני 93, 40 שנה להכתרה 1 ליש"ט (המלכה), 2 יוני, 50 שנה לבולי הכיבוש. 17p, 23p, 28p, 33p, 39p, 50p (בול על בול, סדרת הכיבוש של הגרמנים), 7 ספטמבר, ציפורי קיץ 17p, 23p, 28p, 39p, 57p (ציפורים שונות) (32)

לאוס: 8 נובמבר 92, משחקי ילדים 220k (מתופף), 285k (קפיצת חבל), 330k (הליכה על מקלות) (33) 400k (משחק ילדים).

לוקסמבורג: 10 מאי 93, אירופה F 14 ("רזלופ" ציור של פרננד רודה, F 22 ("כל כך קרוב" ציור של סוניה רוף. 10 מאי, בתים ישנים F 14 (מלון בורגונד) (34) F 20 (בית סימון - כיום משרד החקלאות), F 50 (בית קסל). 10 מאי, ניתוח רפואי - טכניקות חדשות F 14 (כלי ניתוח, קולאגי של מוריס אסטב).

ליכטנשטיין: 7 יוני 93, נישואי נסיך הכתר, גליונית 4F2 (הזוג). 7 יוני ציור של הונדרטווסר F2 2.80 ("בעל הכובע השחור"). 7 יוני עבודה מיסיונרית 1.80 (עץ סימבולי). 7 יוני מסכות וציורים מטיבט 1.00, 80, 60.

נוויס: 17 מאי - פרפרים (36) , 8 בולים וגליונית 0.10, 0.25, 0.50, 1.00, 1.50, 4, 5 ו-גלייז \$6. 6 ספטמבר - ציד 0.60 (גירית), 0.80 (נמיית הסלע), 1.00 (שועל). 6 ספטמבר - צמחים מאיזורים יבשים 0.50, 0.60, 1.00, 2.50 (פרחים שונים).

קלדוניה החדשה: 26 יוני 93, מן המניין F 9, 12 F (צפור קגו). 24 פברואר, הגנת הלגונה F 120 (נוף, צב). 26 מרץ, ציירי האוקיאנוס השקט, F 150 (נוף ימי - ציור של גסטין רולה) (37) 8 אפריל, בולאות בבית הספר F 25 (ציור צפור הקגו ע"י ילדה) (38) 8 אפריל, מן המניין - דבקית F 55 (צפור קגו) (גם בקונטרס) (39)

רומניה: 11 פברואר 93, אתרים הסטוריים שנהרסו 10 L (מנזר מיכי וודה), 15 L (מנזר ווקרשטי), 25 L (בנין האיחוד), 30 L (מכון לרפואה משפטית) (40). 26 פברואר, ספינות אויר 30L (בלון "דרייקן"), 90L (בלון "קקו"). 25 מרץ, פסחא L 15, 30 מרץ, צמחים רפואיים 41, 25, 30, 50, 90 L (צמחים שונים). 1, 10 L. 31 מרץ, המשורר ניקיטה סטנסקו 15L (פסל של המשורר) (42), 26 אפריל, יום הבול L 15+10 (שליח רכוב). 28 אפריל, "פולסקה 93" גליונית L 200 (בנין התערוכה בפוזנן). 30 אפריל, ציפורים, 250, 5, 10, 15, 20, 50, 65, 90, 160 (ציפורים שונות).

פולינזיה הצרפתית: 13 יוני 93, בולים רשמיים F 1, 2, 3, 5, 10, 20, 46, 70, 100, 200 (בולים וחיותמות מרחבי ותולדות הדואר של פולינזיה).

10 פברואר, דיג, דבקית F 46 (זורק רשת). 10 מרץ, דיג סירות F 68 (קרב וחוט), F 84 (סירת דיג), F 86 (דגים ליבוש). 5 אפריל, 50 לשדה התעופה בורה-בורה F 120 (טיס, מטוס, דגל ארה"ב) (43). 6 מאי, 100 להולדתו של הצייר ג'י. בולר F 32, 36, 39. 51 (ציורים מהוואי פולינזיה). 15 מאי, חוג הספורט F 30 (ילד מרבה ידיים ורגליים משחק במשחקי כדור). 1 יולי, תחרויות מתמטיקה נוער F 70 (נער נבחן).

ניו זילנד: 21 יולי, בריאות לנוער C 45 (ילדה וחתול), C 80 (ילד וכלב), גליונית זכרון \$2.70 (פעמיים אותם הבולים, כלב) (44)

יוגוסלביה: 5 מאי 93, אירופה D 95,00 ("קומפוזיציה" - ציור של ברילי) (45) D 95,000 ("אשה עם מראה").

ליכטנשטיין - ציד. 0.60 גירית, 0.80 נמית הסלע, 1.00 שועל

חידת EMMAUS -EL KUBEBE

חותמת נדירה מעוררת שאלה ומובילה למחקר

הסטורי: איפה אל-קוביבה?

מאת חנן שיפטן

בשלהי התקופה העות'מנית, כאשר פעלו בארץ בתי דואר זרים, נהגו הגרמנים להחתים בחותמות "מוצא", חלק מדברי הדואר שהובאו ממקומות איסוף, אל בית הדואר הקרוב. ידועות ומוכרות היטב חותמות כאלה מירושלים, יפו, רמלה, ראשון-לציון, שרונה ווילהלמה. אך הפחות ידועה, והנדירה מכולן היא ללא ספק החותמת: "Aus Emmaus (El - Kubebe)"

Aus Emmaus
(El Kubebe)

חותמת המוצא שהחותמה על דברי הדואר מאל קוביבה

מפרסומים קודמים ידועות רק 4 גלויות הנושאות חותמת זו. רבות תהו אספני תולדות הדואר, מה צורך וטעם ראו הגרמנים להטביע חותמת זו בכפר הערבי הקטן אל-קוביבה, ובמה עסקו הגרמנים במקום נידח זה, הנמצא כארבעה ק"מ צפונית מזרחית למעלה החמישה.

הישוב הידוע כאמאוס מלווה את ההסטוריה של ארץ ישראל קרוב ל-2500 שנה. בימי עזרא ונחמיה (450 לפנה"ס) נכלל המקום בישוב היהודי החדש בפלך בית הכרם. במלחמת המקבים נודעת מערכת אמאוס בה היכה יהודה את הצבא הסורי (היווני) בפיקודו של גוריאס. בממלכת הורדוס (37-4 לפנה"ס) היתה אמאוס בירת מחוז, והמצביא הרומי וארוס, נציב סוריה, דיכא במקום מרידות שפרצו לאחר מות הורדוס. בעת המרד נגד הרומאים חנה באמאוס הלגיון החמישי, ואחרי החורבן, בשנת 95, ביקרו במקום רבן גמליאל, רבי יוחנן בן זכאי ורבי עקיבא.

בעת מרד בר כוכבא חנה באמאוס הלגיון העשירי, ועם עיור הארץ על ידי הרומאים בערך בשנת 300 לספירה, הוחלף שם המקום לניקופוליס, והיה למקום מושבו של בישוף. פרסומו האחרון בא לו כאשר המצביא הצלבני טנקרד חנה שם לפני כיבוש בית לחם. עם כיבוש הארץ על ידי המוסלמים הוא נקרא עימוואס, ומאז נראה שירד המקום מגדולתו, וישמו נפקד מארועי ההסטוריה של ארץ ישראל.

החיפוש אחר אמאוס העתיקה החל עוד בימי הצלבנים, אלה זיהו את הכפר אבו גוש עם המקום הנזכר בברית החדשה. אולם מאמצע המאה ה-19 זוהו על ידי הנוצרים בארץ בכלל, והגרמנים בפרט, שלושה כפרים עם אמאוס ההסטורית:

עימוואס, קלוניה ואל-קוביבה. בכולם נמצאו שרידים מתקופות קדומות שניתן היה לשייכם לאירועים ידועים בעבר.

אך לא תולדות ארץ ישראל עמדו לנגד עיני החוקרים, אלא מניע דתי עמוק שמקורו באמונה, שבאמאוס נתגלה ישוע לתלמידיו ביום שקם לתחייה. בברית החדשה ניתן הרמז היחידי למקומה של אמאוס; אולם במקום בו ניתן הרמז, שם גם ניטע זרע המחלוקת: בלוקאס כ"ד 13 נאמר: "והנה שנים מהם היו הולכים בעצם היום הזה אל כפר אחד הרחק מירושלים כשישים ריס וישמו עמאוס... והנה ישוע עצמו ניגש וילך איתם". ליד המילה "שישים", סימן, ובשולי הדף הערה: "נוסח אחר - מאה ושישים".

הנוסח האחר, והקדום יותר, מבוסס על כתבי יד עתיקים של הברית החדשה, לא זכה לתפוצה רחבה, ובמרבית התרגומים וההדפסות, נקבע המרחק כאמור - 60 ריס.

ישנה סברה, שמקור הנוסח החדש בשלהי תקופת הצלבנים. בשנת 1244 נאלצו עולי הרגל הנוצרים להגיע לירושלים בדרך הרומאית העתיקה, ולא הורשו לבקר במקומות קדושים בסביבה. בלית ברירה "העתיקו" הנוצרים מקומות כאלה אל אתרים אליהם היתה להם גישה, וכך הועתקו ארועי המסורת של אבו גוש, לאל-קוביבה.

לפי גרסה זו שונו גם המקורות, דהיינו - ממאה ושישים ריס - לשישים ריס בלבד. מרחק זה נשאר, עבור המאמינים, קנה המידה היחיד, למקום הימצאה של אמאוס.

"ריס" היא מידת אורך השווה בערכה ל"סטאד" היווני ושיעורה, שנגזר מתוך מייל בן 2000 צעדים, אינו קבוע, והוא נע בין 150 ל-190 מטר. על פי הכתוב, ולפי מידת אורך הסטאד, קבעו הגרמנים שהתיישבו בארץ, מאמצע המאה ה-19, את מקום אמאוס העתיקה.

הכפר עימוואס המרוחק כ-175 סטאדים מירושלים, לא נמצא מתאים. קלוניה המרוחק רק 34 סטאדים, נפסל גם הוא, כך נמצא המתאים ביותר לכתוב, הכפר אל-קוביבה המרוחק מירושלים כ-64 סטאדים.

במפות ובאטלס גרמני שנדפסו בליפציג ב-1902, צויין "אמאוס" על יד הכפר קלוניה בלבד. לעומת זאת במדריך לתייר בפלשתינה של "BAEDEKER" מ-1904, מצויין "אמאוס" ליד שני כפרים: עימוואס - ניקופוליס (ליד לטרון) ואל-קוביבה.

אל-קוביבה נזכר בתולדות ארץ ישראל מאז ימי הצלבנים. אלה הקימו במקום כפר חקלאי, אחד מתוך תריסר בארץ, מיושב על ידי איכרים יוצאי אירופה. בנימין מטודלה, במסעו בארץ ב-1170, מכנה את המקום "MAHOMERIA LA PETITA" - המיסגד הקטן, (להבדיל מאל בירה הסמוכה - המיסגד הגדול).

שמו של הכפר שב ועולה ב-1517 עם כיבוש ירושלים על ידי התורכים, כאשר נלקחו אבני הכניסה לבניית חומת העיר. הפעילות המסיונרית שהתפתחה בירושלים באמצע המאה ה-19, הביאה את הגרמנים כאמור, גם לאל-קוביבה.

ב-1876 רכש האב הפרנציסקאני הגרמני לדיסלאוס שניידר, שפעל בארץ לקידום מטרות קתוליות, במימונה של "אגודת

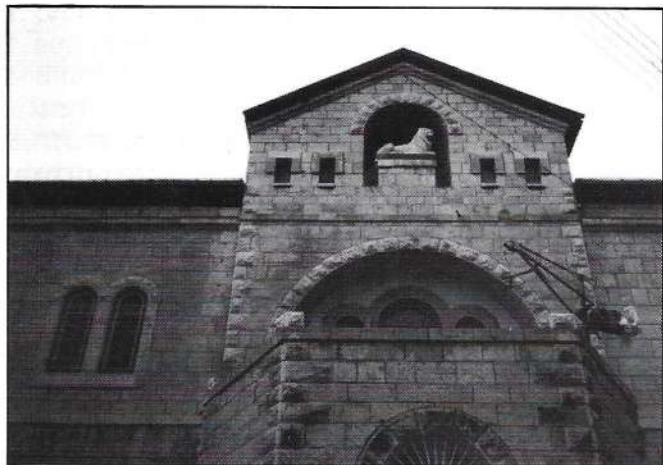
בישראל, נמכרה בפעם האחרונה גלויה נושאת חותמת זו, במאי 1986, במכירה פומבית של "בולי זודאיק" בתל אביב, תמורת כ-1500 דולר.

כיום משמש "בית אמאוס" באל-קוביבה, בית זקנים לערבים ונוצרים, ובפי המקומיים הוא מכונה - "עמוואס". כל הנכסים שנקנו ונבנו על ידי הגרמנים עדיין רשומים על שם "האגודה הגרמנית למען ארץ הקודש" בקלן.

אין הקתולים קובעים היום מפורשות הכין אמאוס העתיקה, ובפני המאמין אותן שלוש אפשרויות: עימוואס, קלוניה או אל-קוביבה, ואיש באמנותו יחיה.

הכפר הערבי עימוואס ששכן כשני ק"מ צפונית מזרחית למנזר לטרון, נהרס ע"י צה"ל במלחמת ששת הימים, וכל תושביו גורשו.

כך הקיץ הקץ ונסתם הגולל על אמאוס - ניקופוליס -

בית אמאוס כפי שנראה כיום

עימוואס. במקום בו עמד הכפר מצוי היום פרק קנדה, חורבות קלוניה, שאדמותיו נרכשו להתיישבות יהודית בשלהי המאה ה-19, נמצאים ליד מוצא תחתית. משלושת הכפרים שרד רק אל-קוביבה, שבזכות אמונתם הדתית של הגרמנים, ויוזמתם המסיונרית, נשזר שמו בתולדות הדואר של ארץ ישראל. ●

הקבר הקדוש" בקלן, שטחים נרחבים באל-קוביבה, כדי לספק תוצרת חקלאית לאכסניה שהקים בירושלים. ב-1885 נחנך במקום בית מרגוע על ידי "אגודת ארץ ישראל של הקתולים בגרמניה" שנוסדה באכן. בית מרגוע זה תופעל על ידי אחיות של מיסדר סטי. ברומאוס, ושימש יותר מאוחר בעיקר את האחיות והאבות של בית ספר "שמידט" לבנות (ע"ש ממשיך דרכו של שניידר), ואכסנית סטי פאול. בתחילת המאה נבנו במקום גם כנסייה ובית חולים קטן, לרווחתה של האוכלוסיה הערבית המקומית.

בית הדואר הגרמני שנפתח בירושלים ב-1900 טיפל בין היתר גם בדברי הדואר שהובאו מאל-קוביבה. בגלל מיעוט החומר שנותר מאז, לא ידוע מתי החל השימוש בחותמות המוצא - Aus Emmaus (El Kubebe), כדי להבדיל מן האיסוף הכללי בעיר, ומן הדואר שהובא מיפו ורמלה.

במלחמת העולם הראשונה, השתמש בית החולים (שדה) הצבאי הגרמני (Feldlazarett), מס' 213, במתקני ההבראה באל-קוביבה לאישפוז פצועים ומחלימים. על כך מעיד הכתוב בגלויה ששלח אחד מהם, ב-1917, והמציין זאת במפורש.

החתמת דברי הדואר נעשתה במקום או במשרדי האגודה בירושלים, על ידי אחד העובדים ולא על ידי פקיד דואר. חיזוק לכך אפשר למצוא בעובדה שהגלויה הני"ל הוחתמה בחותמת זו, למרות שנשלחה בדואר הצבאי. כן אפשר להגיד שנחתם רק דבר הדואר העליון בצרור, וזו רק אחת הסיבות למספר הזעום ששרד מפריטים אלה.

הסיבות העיקריות הן, קהילה גרמנית קטנה ומסוגרת, מבודדת מן האוכלוסיה המקומית, ומיקומו של הכפר הנידח, ששכן הרחק מן הדרך הראשית ומנתיבי התיירות המקובלים, ללא בית מלון וסניף דואר, וכנראה גם ללא תיבת דואר. אלה היקשו מאד ואפשר לומר מנעו, את ביקורם של "יצרני הפילטליה" שפקדו את כל יתר מושבות הגרמנים בארץ, ושלחו דברי דואר לעצמם, לאספנים ובמיוחד לסוחרים. בזכותם או בגללם ההצד גדול, אך חלק נכבד ממנו "מיוצר". הספרות המקצועית מונה כאמור ארבע גלויות בלבד עם חותמת המוצא מאל-קוביבה: 2 גלויות לגרמניה - 29.8.1909, 13.6.1911, גלויה מקומית בירושלים - 12.8.1913 וגלויה לגרמניה בדואר צבאי - 20.7.1917.

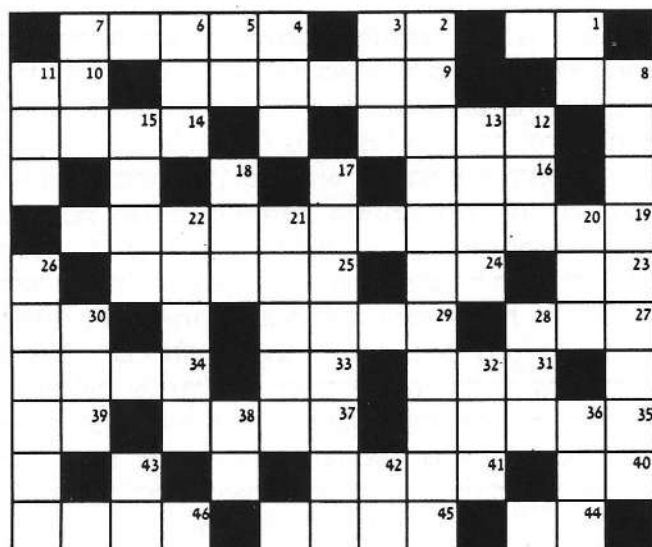
לנשיאנו לשעבר הנס סינק
משתתפים בצערך הכבד עקב
מותה ללא עת של רעיתך
קלייר ז"ל

התאחדות בולאי ישראל

הנפקה חדשה של הונדורס: מפת הפתרון ע"י בית
הדין הבין לאומי לסכסוך שטחים עם סלוודור 1.05

השבוע בול וישראל

מאונך

1. דרישת שלום
2. בהופעת אפריל הונפק בול לציון 50 שנה למאורע
3. מקצוע בענף הרהיטים
4. המשותף לרמלה וחולון
5. חיטה
6. בלדווין מוזכר בבולי ישראל בהקשר עם...
7. מה באליה שמקלקל אותה?
8. שלום רבינוביץ
11. נקיון, זוד
12. תלה על צוארו
13. נו?
15. המעבר המסומן בגליונית זכרון מס 882
17. צנח באירופה להצלת יהודים (1110)
18. מזל שהחבל הלך אחריו (248)
20. הרב שלום שרעבי
21. ארגון האום שזכה לבול ישראל, פועל למען...
22. מוטב לאבד רגע ... מאשר (מסמאות הבטיחות בדרכים)
26. אחת כזו אינה מבשרת את האביב
28. כתוש לדק
30. סוג התישבות
32. מסתתר ב-35 מאוזן
36. יחידת מרחק בתקופה הרומית (יוספוס פלביוס)
38. עוף דורס מצוי
42. מספר הבדיחות בחבורה
43. שמו הפרטי של ה"כפיר" באנדרטה לזכרו

מאוזן

1. מופיע בבולי ישראל בסידרת "חלונות שאגל"
2. פניה רשמית לגבר
3. מהנביאים
8. שמח
9. הדמות בבול לציון 25 שנה למרד הגטאות לקוחה מיצירתו של...
10. יחידת הספק
12. גיבור סרט עלילה העברי הראשון הונצח בבול במלאת 75 שנה לסרט העברי.
14. מה עשתה בת שבע כאשר דוד ראה אותה לראשונה
16. זרע הפטריה
19. מפקד 2 מאונך הונצח בגליונית הזכרון 938 א.
23. אוכל הבגדים
24. ללוחמה נגד שריון
25. של מכשול מים. בדרך כלל ע"י צבא.
27. מאבני החושן סמלו של 1 מאונך
29. "... יפה עיניים"
30. סוג
31. העיר שנפוליאון לא הצליח לכבוש (397)
33. מסולם הצלילים
34. קברו שליד קרני חיטין מופיע בבולי ישראל (564)
35. הגשש החיוור מדבר על 32 מאונך במקום זה.
37. מופיע פעמיים בבולי ישראל, בפעם לקראת הקונגרס הבין-לאומי לתולדות המדע ובגליונות 500 שנה לגירוש ספרד.
39. מזונם של ישראל במדבר
40. מילת שאלה
41. מבצע מעשיו כלאחר יד.
44. זועף
45. נפגע כיוון ש...
46. תערוכת בולים לאומית בשנת 70.

את הפתרונות יש לשלוח להתאחדות בולאי ישראל
ת.ד. 4523 תל-אביב 61045

בין הפותרים יוגרלו פרסים.

כיצד והיכן למכור את אוסף הבולים שלך?

החסרונות:

1. לא מתאים למוכרים לא מומחים.
2. לא מתאים ליורשים.
3. המכירה יכולה להימשך זמן רב עד שנמכרים כל הבולים.
4. אין לשלוח בפנקס בולים נדירים או יקרים במיוחד.

לסיכום:

כל מוכר אוספו צריך לשקול היטב את היתרונות והחסרונות שבכל אחת משיטות המכירה דלעיל. המוכר צריך לדעת איזה חומר יש בידו. אם החומר הוא נדיר ויוצא מן הכלל הרי זה ברור כי טוב יעשה אם ימכור במכירה פומבית. אם האוסף הוא בינוני או מכיל פחות בולים נדירים טוב יעשה האספן אם ימכור לסוחר ישירות.

אם האספן המוכר יודע ומכיר אספן שאוסף נושא דומה או אותה ארץ וחברו האספן חפץ במיוחד לרכוש את אוספו, טוב יעשה המוכר אם ימכור ישירות האוסף לאספן.

לדאבונו השיטה הרביעית באמצעות חוג חליפין קיימת בצורה מוגבלת מאד בארץ. בחירה לא נכונה של דרך המכירה יכולה לגרום למוכר נזק.

ברצוננו לציין כי בעבר נמכר במכירה פומבית גדולה אוסף של בולים לא נדירים במיוחד, והתוצאה היתה מאכזבת ביותר למוכר. לו היה מוכר את האוסף ישירות לסוחר או לאספן היה מקבל מחיר גבוה יותר. אולם יתכנו כמובן גם מקרים הפוכים.

חשוב עוד לזכור כי בעת המכירה אין תמורה עבור הערך הסנטימנטלי של המוכר ולכן המוכר צריך לשקול היטב, בהתאם לנתוני האוסף הספציפי שאותו הוא מוכר, אם בכלל למכור ואם כן לבחור את הדרך הטובה עבורו.

אקונומיקוס

ב. מכירה ישירה לאספן אחר.

היתרונות:

1. מקבלים כסף מיידית.
2. אפשר לקבל מחיר טוב אם האספן הקונה מעוניין באוסף ומשלם מחיר של אספן.
3. אין הוצאות על עמלות - מקבלים את מלוא המחיר.

החסרונות:

1. המחיר יכול להיות נמוך ממחיר השוק בשל חוסר ידע של המוכר.
2. אין שמירה על אנונימיות.
3. לא מתאים ליורשים ולמוכרים לא מומחים.

ג. מכירה ישירה לסוחר בולים.

היתרונות:

1. מקבלים כסף מיידית.
2. אין הוצאות על עמלות - מקבלים את מלוא המחיר שמציע הקונה.
3. מתאים לאוסף רגיל ובינוני ולא רק לאוסף גדול ומיוחד.

החסרונות:

1. אם המוכר אינו מומחה יכול לקבל מחיר נמוך על האוסף.
2. לא מתאים ליורשים שאינם יודעים את המחיר.
3. המחיר שמציע הסוחר יכול להיות נמוך ממחיר השוק ועל כל פנים אין מחירים גבוהים במיוחד כפי שיכולים פריטים נדירים להשיג במכירות פומביות.
4. מתאים לאוסף עם פריטים נדירים במיוחד.

ד. מכירה דרך רשומן או פנקס בולים (חוג חליפין).

היתרונות:

1. תשלום מידי.
2. חוג אספנים גדול.
3. אפשר למכור גם בולים בינוניים ופשוטים ולא רק הנדירים.
4. אפשר לקבל מחיר טוב על הפריטים.

זוהי בעיה שכל אספני הבולים מתחבטים בה. לאחרונה דן בנושא מאמר שהופיע בעתון הבולים הגרמני MARKT U. MARKEN. המאמר מסכם את היתרונות והחסרונות של דרכי מכירת הבולים ומתייחס לסוג הבולים הנמכרים ובהתאם להם ממליץ על דרך מכירה.

והרי דרכי המכירה האפשריות:

- א. מכירה פומבית.
- ב. מכירה ישירה לאספן אחר.
- ג. מכירה ישירה לסוחר בולים.
- ד. מכירה דרך רשומן או פנקס בולים. (לחברים במועדון).

בכל דרך וצורה יש יתרונות וחסרונות כדלקמן:

א. מכירה פומבית

היתרונות:

1. חוג לקוחות גדול.
2. קטלוג מפורט ומתואר מקצועית.
3. תשלום בטוח.
4. רוב החומר נמכר (אין החזרות רבות).
5. הפריטים הנדירים מביאים מחירים מקסימליים, לעיתים גבוהים יותר מקטלוג.
6. נותן בטחון למוכר שמקבל מחיר מירבי.
7. יתרון גדול כאשר המוכר אינו מבין בבולים כגון כשהוא יורש את האוסף.
8. המוכר שומר על אנונימיות.

החסרונות:

1. עובר זמן רב עד אשר מקבלים את התשלום.
2. הוצאות רבות בין 15% ל-20% בגין עמלות.
3. מתאים לאוסף בולים מתקדם, כלומר שיש בו פריטים נדירים. אם האוסף הוא ללא פריטים נדירים המחיר יכול להיות מאכזב ביותר.

4. יש גורם של מקריות והימור רב במכירה מסויימת יכול העניין להיות קטן ואז המחיר נשאר נמוך ביותר.

ידע בולאי - הכרחי באוסף תמטי

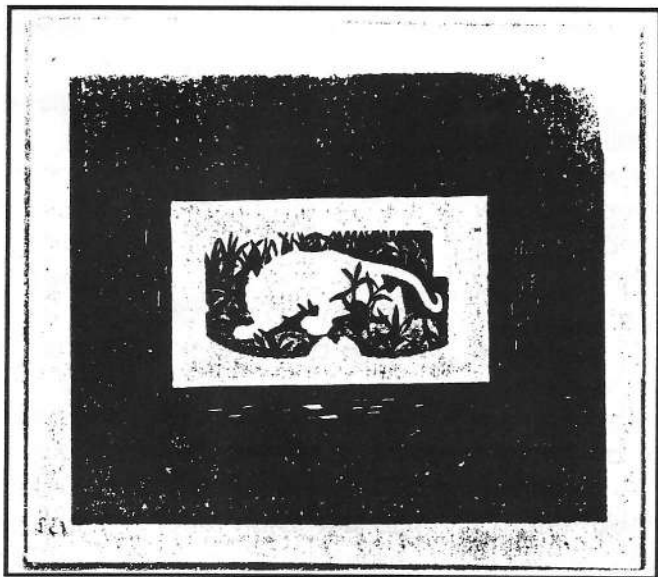
וגם חוסך תקציב

מאת רון ברגר

בצבע שחור הודפסו באותה עת ה-die proofs, ואלה נעשו על קרטון. הגהות הגליון היו לרוב, בצבעים הקרובים לצבעי הבולים המתוכננים, ועל נייר כמו זה ששימש להדפסת הבולים. האם מדובר בכלל בהקטנה שעשה האמן לפני חריטת גלוף המקור? אם כך הדבר, הרי מדובר בפריט יחיד במינו, שהרי רק לעיתים רחוקות הכין הצייר שתי הקטנות כאלה. יתר על כן, האם יתכן שהסוחר, ומי שמוכר באמצעותו פריט זה, לא יודעים כלל במה מדובר? קשה לתאר את הסקרנות וההתרגשות שאחזו בו.

כאשר בקרתי אצל הסוחר ראיתי כי אכן מדובר בהקטנה בידי האמן, שלב מקדים להכנת הגלוף.

כאן, לפני שאסכם את פתרון כתב החידה, עלי להעיר דבר מה לגבי המחירים. גהות אמן של צרפת ומושבותיה מהתקופה שלפני מלחמת העולם הראשונה עולה, לרוב, במכירות פומביות בחו"ל כמה מאות דולרים.

הקטנה בידי האמן (קונגו הצרפתית 1907)

ניסויי צבע והגהות גליון, עולים בין מאה למאתיים דולר.

הקטנה בידי אמן, לעומת זאת, היא פריט ייחודי, ואם הנושא הינו בעל משיכה תמאטית טובה, כמו למשל בנושא שלי - החתוליים - היא יכולה להגיע למחירים של למעלה מאلف דולר.

התמזל מזלי, והצלחתי לגלות הקטנה בידי אמן השייכת לנושא האיסוף שלי במחיר נוח במיוחד. את הפריט עצמו (תמונה מס. 1) רכשתי, בסופו של דבר, בפחות מחמישים דולר, בזכות העובדה שידעתי להבחין מהו הפריט בו מדובר ולפצח את כתב החידה שהציב בפני - שלא מדעת - הסוחר. לימים השגתי תעודה ממומחה המאשרת את היות הפריט הזה מקורי וייחודי.

יש לציין שפריטים כאלה אינם צריכים להישאר בגדר נחלת המציגים בלבד. כל אספן יכול להעשיר את אוספו בפריטים מעין אלה, ובשילוב של ידע ומזל יוכל למצוא אותם במחירים נוחים למדי.

אספן שברשותו יש כמה פריטים כאלה יכול גם להתגאות בפני ידידיו וגם להינות מהמימד הנוסף שהם מעניקים לאוסף שלו.

במאמר זה, אנסה לעמוד על מרכיב חיוני בכל אוסף, ובדאי באוסף תמאטי, הלא הוא מרכיב הידע הבולאי.

אין חולק על כך שאוסף תמאטי (כל אוסף תמאטי, לא רק אוספים המיועדים לתצוגה) מבוסס על ידע תמאטי רב. אספן האוסף "רפואה" בלי שיהיה בעל ידע מעמיק בתחום זה לא יוכל להתקדם באוסף בצורה רצינית. אבל בידע תמאטי אין די. בנוסף להכרות עמוקה עם תחום האיסוף צריך האספן ידע נרחב בבולאות בכלל, ובבולים הקשורים לנושא שלו בפרט.

לדוגמא, במכירה פומבית שהיתה לפני כשנתיים הופיע התיאור הבא של פריט בין הפריטים של בלגיה ומושבותיה:

1907, Congo Belge, TIGER, BLAC PROOF on thin paper, Ceres type e. הערכת המחיר היתה, אגב, 30\$.

תאור זה הריחו ככתב חידה של ממש. ראשית, טיגריסים חיים בדרום מזרח אסיה ולא באפריקה. כיום מופיעות חיות שונות על בולי מדינות בהן הן אינן קיימות אפילו בגני חיות. ב-1907 הדבר לא היה נהוג. ניתן, עם זאת, להניח שהמדובר הוא בנמר מסוג זה או אחר החי באפריקה. עיון קצר בקטלוג מגלה שבשנת 1907 לא הופיע בקונגו הבלגית אף בול המראה נמר, אריה, טיגריס, או כל חתול גדול אחר.

אם כך, מה משמעות הדבר?

קטלוג צרס הוא קטלוג צרפתי, והתיאור מהמכירה הפומבית מציין שמדובר בתמונה e של צרס. אם כך, אולי מדובר בכלל בקונגו הצרפתית? בדיקה בקטלוג צרס מראה שבקונגו המרכזית תמונה e אכן מראה נמר משחר לטרף, והבולים הראשונים של הסדרה הם באמת משנת 1907. אם כך, מחצית מכתב החידה כבר פתרנו. בתחילת המאה הדפסות נסיון (PROOF) לעיתים קרובות לא הכילו את שם המדינה, והטעות של הסוחר נעשית מובנת. אך האם די בכך? כלום פתרנו את כתב החידה? לא מינייה ולא מקצתיה.

תהליך הדפסתו של בול מורכב משלבים רבים, וכל אחד מהם מסתיים עם "תוצר" מסויים. בשלב הראשון מוגשת הצעה לרשויות הדואר המכילה תמונה של הבול המוצע. לאחר שההצעה מתקבלת מכין הצייר או החרט על נייר דק וחצי שקוף ובעפרון מיוחד ציור בגודל הבול הסופי של פריט הבול - כל צבע בנפרד. כך, לבול של שני צבעים יהיו שני ציורים כאלה, לבול של שלושה - שלושה וכן הלאה.

את הציור הזה מקרינים על לוחית מתכת רכה עליה חורטים נקודה אחר נקודה וקו אחר קו את תמונת הבול. מלוחית מתכת זו - הקרויה באנגלית die ובעברית גלוף מקור - מכינים הדפסת הגהות (לרוב על קרטון רך במיוחד שההטבעה בו לא תפוגם במתכת הרכה של הגלוף). הגהות זו נעשית בצרפת ובמושבותיה לעיתים קרובות בשחור, ולרוב במהדורה קטנה של 10-30 העתקים, הקרויים die proof.

העתקים אלה נבחנים בזehירות רבה כדי לאתר פגמים וטעויות, ולאחר תיקונים מאושרת הגלוף להדפסה. אז מקשים אותה, ודרך שלב ביניים של גליל העתקה יוצרים את הגליון השלם להדפסה. מגליון זה מכינים הן ניסויי צבע והן הדפסות נסיון שנקראות plate proof (הגהות גליון) או, בקיצור, proof (על נייר רגיל כזה שהבולים יודפסו עליו). לאחר שהגליון השלם נבדק - ובמידת הצורך תוקן - משתמשים בו להדפסת הבולים.

מכל האמור לעיל מתבהר החלק הבא של "כתב החידה" שלנו: מהו אותו proof שחור?

תוויות ביול

מבוא לתחום איסוף חדש, שיש בו את כל האיפיונים של הבולאות המסורתית וגם התימטית, אך גם איפיונים נוספים

מאת נחום שרשבסקי

תוויות FRAMA הן בגודל 40X33 מ"מ, מודפסות באדום על נייר עם דבק הדורש הרטבה.

מכונות ה-FRAMA היו הראשונות שהופעלו (שווייץ, 1976), וגם כיום הן הנפוצות ביותר מבחינת מספר הארצות. בתוויות אלו כל המידע שעל התווית נמצא בראש ההדפסה (הכולל גלופה קבועה וגלגלי ספרות להדפסת העריך), בכלל זה המידע הקבוע (שם הארץ, למשל). בארצות רבות הנייר של התוויות הוא חלק, ללא עיצוב.

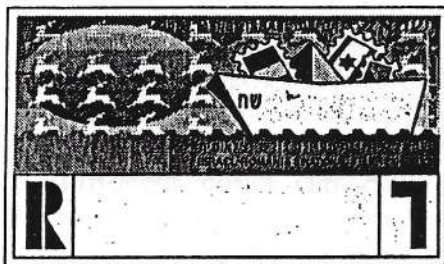
מן הראוי להבהיר שבדברנו על "נייר" בהקשר של תוויות ביול אנו מתכוונים לגליל הנייר כפי שהוא מוכנס למכונה, כולל העיצוב שעליו, ולפני הדפסת פרטי התווית; נייר שונה הכוונה בדרך כלל לעיצוב שונה, וזאת בניגוד לבולים, שבהם "נייר" מתייחס לנייר לפני הדפסת הבול, ונייר שונה הכוונה לסימן מים שונה, סוג נייר שונה וכו'. מכונות ה-K הוכנסו לשימוש בגרמניה ב-1981, והן מפיקות תוויות בגודל 43X26 מ"מ, מודפסות בשחור. ב-K ראש ההדפסה כולל רק את גלגלי העריך וזהו המכונה אם הוא קיים, כל שאר המידע מופיע על הנייר, כולל הנקודה העשרונית שכל מינהל דואר קובע אותה לפי צרכיו. (היצרן מספק ארבעה גלגלים שבכל אחד עשר הספרות וכן כוכבית). בין כל שתי תוויות על גליל הנייר יש שני חורים המשמשים לקידום הגליל במכונה, ולכן על התווית המונפקת יש שני זוגות של חצאי-חורים למעלה ולמטה. בגלילי הנייר שמספקת חברת K יש מספר ביקורת על כל תווית חמישית מאחור בין 5 ל-1990, כדי לתת מושג על מספר התוויות שנשארו בגליל.

כאמור, יש במספר ארצות מכונות יחודיות, והמשותף לתוויות שהן מנפיקות הוא שהן מודפסות על נייר

* תוויות ביול יש להחתים כמו בולים, בניגוד לחותמות מכונות ביול שהן עצמן חותמות, או תוויות אשנב שאין צורך להחתים.

חותמת מכונת ביול (Meter) שהוכנסה לשימוש במכונות השירות הבולאי

תווית מס"ד שתוכנס לשימוש בתערוכת "תלאפילה 93"

תוויות הביול הופיעו כהתפתחות טבעית למכונות האוטומטיות למכר בולים באמצעות קונטרסים או גלילים הקיימות כבר מאז המאה שעברה, כדי לתת שירות לציבור מחוץ לשעות העבודה של סניפי הדואר.

החידוש במכונות המודרניות הוא במיקרו מעבד השולט בהן ובמנגנון ההדפסה המאפשר הדפסת תוויות בערכים שונים ולא רק מכירת בולים קיימים.

קיימים בעולם שני סוגי מכונות שבשימוש במספר ארצות, FRAMA השווייצרית ו-KLUSSENDORF הגרמנית, ועוד מספר סוגים שהם יחודיים לארץ מסוימת.

בגליון מספר 2 של "שובל" מציע ד"ר יוסף ואלך להפוך את תוויות המכונה מאויב לידיד.

אני תומך ברעיון בכל לב, אלא שעלה בדעתי שאספנים רבים לא מכירים מספיק את תוויות המכונה ולכן החלטתי לכתוב מאמר זה. עוד אוסיף, שכפי שנראה בהמשך, הרעיון של שימוש בתוויות מכונה למיניהן בעיצובים מיוחדים כבר קיים בעולם, כך שישראל כבר לא יכולה להיות החלוצה בתחום.

מהי תווית ביול?

תוויות ביול הן פתקיות המופקות ממכונות אוטומטיות בערכים נקובים שונים לפי בחירה והמשמשות לביול דברי דואר, ודינם כדין בולים. עובדה זו הוכרה ע"י איגוד הדואר העולמי (UPU) בקונגרס המבורג 1984, תוויות ביול שונות מחותמות מכונות ביול (METERS) ראה חותמת הביול שעל שער חוברת זו, או מתוויות האשנב ממוחשבות (תוויות מס"ד בישראל). מבחינה מעשית, השוני מתבטא בהבדלים הבאים:

* תוויות ביול מונפקות ממכונות אוטומטיות המופעלות בידי הציבור באמצעות מטבעות, לעומת תוויות אשנב המונפקות ע"י פקיד הדואר.

* תוויות ביול יכולות להכיל זיהוי של המכונה המנפיקה, אבל לא מקום ותאריך המשלוח, ולכן אפשר להשתמש בהן בכל זמן לפי ערכן הנקוב, ובאמצעות תיבות הדואר. בתוויות אשנב מופיעים פרטים אלו, ולעיתים גם פרטים הקשורים לסוג

השרות (כגון מספר רישום או משקל דבר הדואר), וניתן להשתמש בהן רק לביול דברי דואר הנמסרים באשנב באותה יחידת דואר ובאותו היום.

הנדבק מעצמו (דבקיות), עם נייר שעווה תומך. תוויות אלו דומות לעיתים מבחינה חיצונית לתוויות מכונות ביול, ועל האספן לשים לב להבדלים שפורטו קודם כדי לקבוע במה מדובר בדיוק.

בצרפת השתמשו מאז 1981 בכמה סוגים של מכונות, רובן מתוצרת CROUZET. כיום יש שם בשימוש שני סוגי מכונות, DIVA ו-LISA, המנפיקות תוויות דומות למדי בגודל 57X23 מ"מ, בצבע כחול עם ציור של יונים עפות והדפסה אדומה. מכונות שונות ומשונות היו או ישנן עדיין בשימוש באירלנד, ארצות הברית וסינגפור. בכל המכונות האלו כל ההדפסה על התוויות נעשית ע"י מטריצת נקודות (גם העריך וגם שם המדינה ושאר הפרטים), ללא כל גלופה קבועה.

מה יש לאסוף?

אספנים מכל תחומי האיסוף הבולאי יכולים למצוא עניין בתוויות הביול. באוסף תימטי אפשר להשתמש בעיצוב התוויות, ממש כמו בבול. כמו בבולים, יש תוויות "מהמנין" ויש תוויות "זכרון". במדינות רבות הנייר שעליו מודפסת התווית נושא עיצוב, ויש ארצות בהן הוא מתחלף בקביעות כל פרק זמן מסוים.

בהונג קונג משתמשים בנייר שעליו החיה של אותה השנה לפי הלוח הסיני. באוסטרליה התוויות מודפסת על נייר שברקעו חיות, המתחלפות בכל פעם שיש שינוי תעריפים (כל שנה-שנתיים). האספנים שם מדברים על "נייר קואלה" או "נייר לטאה" וכדומה. שתי דוגמאות אלו הן של מכונות פרמה; במכונות קלוסנדרוף בדרך כלל אין שינויי עיצוב, אבל גם בתוויות הרגילות יש אלמנטים תימטיים: דוור רכוב (סמל קלאסי של הדואר) בפורטוגל, ראש נשר במכסיקו, צבי בישראל, בניינים בבלגיה ובגרמניה. בסינגפור משתמשים במכונות מסוג אלמקס עם הדפסת סיכות, ואפשר למצוא שם נייר עם ראשי אריות (השם סינגפור

פירושו "עיר האריה") או ציור של בניין הדואר הראשי.

תוויות "זכרון" קשורות בדרך כלל לתערוכות בולים בהן מוצבות מכונות המוזנות בנייר מיוחד (פרמה) או שההדפסה היא בעיצוב מיוחד. בבלגיה יש יותר מ-25 דוגמאות של תוויות פרמה עם גלופות מיוחדות, כאשר שם לפעמים בתערוכה אחת יש מכונות עם שני סוגי גלופות בהן סדר המילים BELGIE/BELGIQUE שונה! באוסטרליה משתמשים בנייר החיה התורנית שעליו נוסף סמל התערוכה. בצרפת הונפקו תוויות CROUZET מיוחדות בתערוכות "פילקספראנס" של 1982 ו-1989.

סוג אחר של תוויות מיוחדות הן אלו המונפקות בתקופת חג המולד - פינלנד מנפיקה תוויות פרמה כאלו מאז 1988 עם סנטה קלאוס בגלופה, וישראל הנפיקה בשנה שעברה תוויות קלוסנדרוף עם נייר מיוחד. כמו כן מותר להשתמש בתוויות המצוירות גם להכנת גלויות מירב.

אספן תולדות הדואר יכול להשתמש במעטפות עם תוויות ביול לתעוד תעריפי דואר. במספר ארצות (אוסטרליה למשל) ישנן בשימוש מכונות פרמה ישנות שבהן אין מיקלדת להקלדת העריך המדויק הרצוי, אלא ארבעה כפתורים: שלושה מיועדים להנפקת תווית בעריך קבוע (בדרך כלל התעריף הבסיסי ועוד שני תעריפים שימושיים), ולחיצה על הרביעי תגרום להדפסת תווית בעריך המופיע על הצג ולאפוס המכונה. כדי להנפיק עריך מסוים פרט לשלושה הקבועים, יש להכניס למכונה את הסכום המדויק במטבעות. בארצות אלו מקובל לאסוף "סדרת כפתורים", שהם תוויות בשלושה העריכים הקבועים.

יש אספנים המחפשים מעטפות מסחריות (או יוצרים מעטפות בולאיות) המבטלות בתווית אחת בעריך של התעריף המסוים המתאים לדבר הדואר (רשום, אקספרס, חריג וכו') ומוחתם בחותמת של היום הראשון לשימוש באותו התעריף. במקומות בהם מופיע על התווית זיהוי המכונה (מספר או שם עיר) האספנים מחפשים מעטפות יום ראשון של

מכונות ספציפיות. זה לא קל, משום שמספרי המכונות מוחלפים ללא הודעה מוקדמת עקב תקלות, וגם כאשר מוכנסת לשימוש מכונה חדשה בדרך כלל שירות הדואר לא מודיע על כך מראש. קורה לעיתים שאספנים לומדים על אירוע כזה רק אחרי היום הראשון, ואז נשאר לחפש רק מעטפות מסחריות של אותה התווית עם חותמת התאריך הקרוב ביותר ליום הראשון שאפשר למצוא.

לאספן המסורתי מספקות תוויות הביול, מלבד מיגוון הניירות ומספרי המכונות גם שפע של תשניות ושגיאות שאפשר להתמחות בהן. יש להבדיל בין אלו הקשורות לנייר ולאלו הקשורות בהפקת (הדפסת) התווית על-ידי המכונה.

הראשונות הן תשניות הדומות לתשניות בולים, כגון גוונים שונים של העיצוב, סוג דבק שונה, נקודות צבע. בתוויות K הישראליות ידועה השתנית "שלוש נקודות" - בתוויות המודפסות על אחד מסוגי הנייר (נייר "3") יש שלוש נקודות שחורות בקשת בפינה השמאלית-תחתונה של התווית. התשנית קרתה בזמן הדפסת חלק מגלילי הנייר והיא חוזרת על עצמה בדגם קבוע בתוויות של הגלילים האלו. מצב זה דומה לתשנית גלופה בבולים הנמצאת במיקום מסוים על הגליון. שגיאות קורות בתהליך הדפסת התווית כתוצאה מתפקוד לקוי של המכונה. דוגמאות נפוצות: הדפסת ערך שהמכונה לא אמורה להדפיס כגון 00.00 (תקלה במיקרו מעבד); הדפסה מרובבת (תווית נתקעת במכונה מתחת לראש ההדפסה); הדפסה חלקית (סרט הדיו זז מעלה או מטה וחלק מראש ההדפסה לא נוגע בו); תוויות מחוברות או חתוכות לא במקום הנכון; הדפסה על הדבק (הנייר הוכנס למכונה הפוך - במיוחד במכונות פרמה שמוזנות בנייר לבן חלק); מיותר לציין שפריטים כאלו הם מה שאספנים מחפשים!

אספנות תוויות הביול, המכונה גם "פרמולוגיה", התפתחה לענף בולאי בפני עצמו עם אגודות אספנים וקטלוגים מתמחים. בארצות בהן יש למכונות מספרי זיהוי, הקשר בין אספנים במקומות שונים חשוב כדי

5. אירלנד, F, אבזם עתיק

1. פורטוגל, K, דוור רכוב

2. שוודיה, K, בניין

3. שוודיה, F, גבר ואשה בתלבושת מסורתית, כלב, אווז

4. קפריסין, F, אונית מפרש עתיקה

להשיג תוויות ממכונות שונות. באופן טבעי, אספנות תוויות ביול פופולרית יותר בארצות בהן יש מכונות מאשר באלו החסרות אותן, שהבולטת בהן היא ארה"ב. במזרח אירופה אין (בינתיים) מכונות, אבל במערב אירופה הן בשימוש בכל המדינות פרט לאיטליה, ולבריטניה שניסתה אותן כשנה (1984/85). מונח מקובל בעולם לתוויות מכונות ביול הוא ATM - קיצור של Automatenmarken ("בול אוטומט" בגרמנית).

יש לשלם לב לעובדה שבארה"ב המונח ATM הוא קיצור של Automatic Teller Machine שהוא מה שמכונה בישראל "כספומט". בבולאות הכוונה לבולים שהודפסו בפורמט מיוחד של שטרות דולרים המאפשר את מכירתם דרך כספומטים.

ובישראל?

ישראל היא אחת המדינות הבודדות שבה שירות הדואר מפעיל גם מכונות F (אדומות) וגם מכונות K (כחולות) בו זמנית. מכונות פרמה הוכנסו לשימוש ב-1988, אבל היות שהתוויות מודפסות על נייר חלק וללא מספרי זיהוי, הן לא עוררו עניין אצל האספנים. זה קרה עם בואן של מכונות ה-K בשנת 1990. רשות הדואר קנתה 45 מכונות עם מספרי זיהוי מ-001 עד 045, וכן מכונה מיוחדת הנמצאת בשירות הבולאי ביפו (לא לשימוש הציבור) ללא מספר זיהוי. ביולי 1990 הוצבו 21 מכונות, ומאז הוצבו והוסרו מכונות וכן הוחלפו מספרים בין מכונות, כך שכיום פועלות כ-30 מכונות, וכל 45 המספרים היו כבר בשימוש בזמן ובמקום כלשהם. (ליתר דיוק, המספר לא מזהה את המכונה כולה אלא את מנגנון ההדפסה. לעיתים מחליפים רק חלק זה. די לתקן אותו, אבל הוא עשוי שלא לחזור לאותה מכונה שממנה נלקח אלא להגיע למכונה אחרת). עיצוב הנייר כולל מגיני דוד כחולים ו-"צבאים רצים" באדום, הכל על רקע אפור.

במשך הזמן נוצרה בין האספנים בארץ הגדרה של חמישה סוגי נייר, לפי גווני האפור, הכחול/תכלת. והאדום שבתוויות. משום כך, צירוף של שני גורמים קובע את נדירות התווית - הנייר והמספר. המספר 023, לדוגמה, היה במכונה שהותקנה בסניף בית הכרם בירושלים ב-9.7.90, אבל אחרי יומיים בלבד המספר הוחלף עקב תקלה. בסוף 1991 המספר 023 הגיע לרמת השרון והיה בשימוש שם כשנה. בבית הכרם היה במכונה נייר "1" (כהה), ולכן תוויות של 023 על נייר זה הן נדירות, לעומת תוויות של אותו המספר על נייר "5" (מבריק) שהופקו ברמת השרון במשך שנה שלמה והן שכיחות.

כמו אחרותיהן בעולם הגדול, גם מכונות ה-K בארץ העשירו את האספנים (והסוחרים) בשגיאות שונות ומשונות. מאמרים מפורטים על תוויות ה-K התפרסמו (באנגלית) בבטאון האגודה לתולדות הדואר של ארץ הקודש.

לסיכום, נחזור להקדמה:

תוויות המכונה השונות, גם התוויות הממוחשבות שמאמר זה לא עסק בהן, הן כר נרחב לאספנות ומחקר מצד הבולאים ולפיתוח רעיונות חדשים מצד מנהלות הדואר.

כאן להקרה "תלאכילה 93"

הצלחה לבול האולימפי הישראלי

זהב

ארד

כסף

הועד האולימפי העולמי, שיושב הראש שלו, חואן אנטוניו סמרנז' הינו גם בולאי נלהב, אירגן תחרות לבול היפה שהונפק לכבוד אולימפיאדת ברצלונה.

חבר השופטים בחר 12 בולים לשלב הסופי של התחרות מתוך מאות בולים שהונפקו לרגל האולימפיאדה בכל העולם. בפרס ראשון, מדלית זהב, זכתה גליונית של ניו-זילנד במדלית הכסף וזכה הבול הישראלי ואילו במקום השלישי זכה בול ארה"ב. המדליה הוענקה בטקס חגיגי שנערך בלון שוייץ למר ינון ביילין, מנהל השרות הבולאי.

הבול זכה גם במקום השני בתחרות הפרס הגדול של תערוכת WIPA היוקרתית שבאוסטריה. פרס זה מוענק שמדי שנה לבול היפה ביותר בעולם ע"י הועדה המארגנת של התערוכה (תערוכת הבולים הבין-לאומית - וינה).

השירות הבולאי בישראל זכה לאחרונה במספר פרסים בינלאומיים מכובדים:

* הקטלוג ה-12 לבולי ישראל זכה במדלית כסף בתערוכת הבולים בפוזנאן בפולין.

* חוברות הלימוד וההוראה באמצעות בולים של מחלקת חינוך ונוער בשירות הבולאי זכו במדלית ארד במדור ספרות בולאית בתערוכה בפולין.

* גליונית הזכרון לציון 500 שנה לגירוש ספרד זכתה במקום ה-9 (מתוך 30 שהגיעו לשלב הגמר) בתחרות הבולים היפים ביותר בעולם לשנת 91-92 שנערכה בצרפת.

* 4 בולים ישראליים זכו יחד במקום השלישי בבית אסיה בתחרות הבול היפה ביותר בעולם שנערכה בצרפת: בול מועדים התשנ"א, בול קליטת עליה, בול כנרת וגליונית הזכרון לציון 500 שנה לגירוש ספרד. ●

מכירות פומביות

מהמתרחש במכירות הפומביות בגרמניה

במכירה פומבית של פלצמן מדיסלדורף שנערכה לאחרונה שמתי לב לשתי תופעות מעניינות.

הראשונה והחשובה שבמספר מקרים צויין כי הפריט הוא במצבו המקורי ולא טיפלו בו ואילו פריט אחר תואר "כלא משוחזר" (ללא "רסטורציה").

עד היום לא ראינו בתיאורי מכירות ביטויים כאלו. נראה כי יש בכך מענה למציאות חדשה בה פריטים "מטופלים" מופיעים יותר ויותר במכירות הפומביות. מנהל המכירה הפומבית

מודרני. מדובר בניסויי הדפסה של גרמניה המערבית שלא הגיעו עד היום למכירות פומביות. אני תוהה כיצד הגיעו פריטים אלה לידיים פרטיות - הם היו צריכים להשאר בידי בית הדפוס או בידי הדואר הגרמני.

"אקונומיקוס"

נסויי צבע של בול מערב גרמני משנת 1953

הודיע לקונוי כי הפריטים הם במצב המקורי למרות שהם פגומים קשות, ואינו חושש שלא יימצאו קונים.

תופעה שניה היא המצאות במכירה של פריט של 6 נסיונות דפוס/צבע של בול

הבולים האוסטריים שהופיעו כאמור לקראת חג המולד של שנת 1937, עם הברכה לקראת השנה החדשה 1938, מוכרים לאספנים כבוליה האחרונים של אוסטריה העצמאית לפני הצטרפותה לרייך השלישי.

נא להכיר : בול המועדים הראשון

מאת שמואל שליט

בימים אלה, כשהשרות הבולאי מכין לנו את הסדרה המסורתית לקראת השנה החדשה - סדרת "בולי מועדים לשמחה תשנ"ד", נזכיר לקוראינו שכבר בשנת 1807 הופיעו בעיר ברסלאו הגרמנית (כיום ורוצלב הפולנית), הבולים הראשונים בעולם עם הברכה העברית המסורתית "לשנה טובה" ותאריך השנה העברית 5658 הטבוע במרכז הבול. בבול זה רשומים גם ערכו: 1.5 פניג והכתובת "הנה - חברה עירונית להובלת דואר" - בשפה הגרמנית.

ראשיתה של העיר ברסלאו בתקופת נדידת העמים כשלמקום הגיעו עממים סלאביים. תחילה היה האיזור כולו תחת השפעתו ושלטונו של מלך בוהמיה, אולם כבר במאות ה-11 עד ה-14 היתה ברסלאו בירתה של שלזיה. בשנת 1742 סופחה שלזיה לפרוסיה וברסלאו היתה לעיר הגדולה ביותר בגרמניה הדרומית-מזרחית. היהודים הראשונים הגיעו לברסלאו כבר בסוף המאה ה-12. מראשית המאה ה-19 גדלה הקהילה באורח משמעותי על ידי זרימת היהודים מערי השדה של שלזיה וכן על ידי הגירת יהודים מגלציה, פולניה ומרוסיה הסמוכות. הקהילה היהודית בברסלאו היתה לשלישית בגודלה מבין קהילות יהודי גרמניה.

אלפי היהודים בברסלאו היוו אחוז ניכר מכלל אוכלוסיית העיר. חלקם היה רב בענפי הבנקאות וכן במסחר הצמר והתבואה. חלק ניכר מארגי שלזיה המפורסמים בימים ההם שווק בידי הסוחרים היהודים ולא היה פלח בסחר האיזורי שהיהודים לא נטלו בו חלק ניכר.

בעלי המאה היו גם לבעלי הדעה; השפעתם של יהודי ברסלאו היתה ניכרת גם על חיי התרבות באיזור כולו וזו היתה, כנראה, הסיבה להופעתם של הבולים העירוניים עם הכתובת "לשנה טובה - 5658".

חוקרי הבולאות התימאטית (אספני בולים לפי נושאים) סבורים שבעקבות הרעיון המקורי של "הנה" - החברה העירונית להובלת דואר בברסלאו, הופיעו בולי ברכה בארצות אמריקה הדרומית, לראשונה בפרגוואי בשנת 1933 עם הכתובת "FELIZ ANONUEVO", ביפן וב"מנדשוקו" הופיעו בולי ברכה לשנת 1935 ובאוסטריה בחג המולד בשנת 1937 ובמשך השנים במדינות רבות נוספות.

מוציא קטלוג

מחיר מודעה עד 6 שורות - 10 ש"ח

קצין רוסי ממוסקבה מעוניין בחילופי בולים, גלויות דואר ומעטפות יום ראשון בנושאי ציורים, ספורט, חלל, חקר הקוטב, צמחים, ספנות, מכוניות וקולנוע.

YURI A. LASKIN

RUSSIA, 101000 MOSCOW

POSTE CENTRALE RESTANTE

*

בת 35 מעוניינת בקשר עם אספנים בנושא פרפרים וכלבים וכמעט כל נושא אחר. שבילי דניאלה, ת.ד. 21073 ת"א 61210.

*

תמורת 50 או 100 בולי זכרון שונים ממערב אירופה, חתומים בחותמות עגולות בלבד ובאיכות טובה - 110/60 באיכות זהה. לכתוב למערכת עבור 4001.

*

מעוניין להחליף בולי ארצות אירופה לא חתומים מהשנים האחרונות, היקף של כ-100 מרק משבל לפחות בכל פעם, לפי רשימת חוסרים. כתוב קודם מה יש לך להציע ומה אתה מבקש. מערכת - עבור 4002.

*

מעוניין בחותמות ביול של מכוונות ביול מישראל עם איורים בצד וסמלים (טקסט בלבד לא מספיק) על מעטפה או גזיר. נותן בתמורה בולים מכל סוג, עפ"י הבקשה. מערכת - 4003.

*

בעל אוסף גדול של הונגריה - סדרות וגליונות זכרון לא מנוקבים, מעוניין להחליף את כולו או חלקים. תן הצעה לתמורה בפריטים אחרים. מערכת 4004.

בולי פרץ !

פרץ קונה הכל!

בולים, מטבעות, שטרות, גלויות ישנות, יודיאקה, מכתבים ישנים, ירושות וסטוקים.

פרץ הסוארי שהוא יצחק !

מונטפיורי 24 ת.ד. 29154 ת"א 61291 טל: 03-5605007

הערכה - קניה - מכירה

נא לתאם מראש לפני הבאת אוסף.

הרצליה: בולים מספרים

גם בחולון יש חגיגה בולאית

בני ברק: שיר הלל לבולים

- זה רעיון! זה רעיון! זה רעיון!
חוג לבולאות בתוך הספריה. רוצים
לבדוק מי הדמות המופיעה על הבול?
מחפשים בספרים. רוצים לדעת על
סידרת שמורות הטבע? פותחים ספר
ולומדים!
כן, ככה זה במשך כל השנה בחוג
לבולאות בספריה העירונית בהרצליה.
וזה עוד לא הכול!... לילדים אוספים
תימטיים בנושאים שונים כמו - צפורים,
כלי נגינה, כלי תחבורה חלל ועוד.
הילדים למדו ולומדים בהדרכתה של
הספרינית חוה קפלן לערוך את הבולים
על דפי תצוגה ולנו היתה שעה של נחת
כשבאנו וראינו את התערוכה שהוצגה
לסיום שנת הפעילות בחוג - בתוך
הספריה.
אז מה נאמר ומה נוסף? יישר כח! ●

חדר העיון בספריה ע"ש מטרני בחולון
לבש חג או יותר נכון לבש...בולים.
בשעת אחה"צ התכנסו ילדים, הורים,
ואורחים למפגש הסיום של שנת
הפעילות בחוג לבולאות.
בכניסה, על שולחנות גדולים הניחו
הילדים בגאווה רבה את אלבומי
הבולים האישיים שלהם לראווה.
מטעם התאחדות בולאי ישראל הוצגה
בפני הילדים והוריהם תערוכת בולים
ניידת בנושא "אגדות ילדים בבולים".
הגברת נילי פלג - המדריכה של החוג
היא ספרנית בספריה אשר התלהבה,
נדלקה לרעיון ולמדה את הנושא בשנה
האחרונה. נילי הצליחה להלהיב את
הילדים ויצרה סביבה גרעין של כ-10
ילדים שהתמידו להגיע למפגשים.
לטקס הסיום הכין כל ילד תקציר על
הבול שהכי אהב והציג את הנושא בפני
המשתתפים.
גם נציגת ההורים נשאה דברים חמים
על הפעילות בחוג.
לסיום חולק לכל ילד שי של השירות
הבולאי ושל התאחדות בולאי ישראל.
אין ספק - אנחנו על המפה. ●

ברור לכולם מה עושים עם בולים,
אוספים, מציגים אותם בתערוכה,
מדביקים על מכתבים ועוד, אבל...
ילדי כיתה ב' בחוג לבולאות שבביה"ס
הממלכתי דתי "סגולה" בבני ברק שרים
עם הבולים!!!
בניצוחה של המורה רבקה צור גילו
הילדים את עולם הבולים והידע הרב
החבוי בו, ואחת הדרכים היצירתיות
בהן נקטה המורה רבקה היתה ללמד
על הבולים באמצעות שירים - ולו גם
הקשורים בקשר אסוציאטיבי לבולי
ישראל השונים וכך הפנימו הילדים
בשירה עליזה את התכנים שבבולים.
ההתמצאות בבולים השונים והידע
שהפנינו הילדים היו מדהימים
וההתלהבות עוד יותר! קשה היה שלא
להסחף עמם. להזכירם - הילדים
לומדים בכיתה ב'! כל ילד ניהל במשך
השנה קלסר ובו רוכז כל החומר הבולאי
והחינוכי שנלמד.
בסיום האירוע חולק לילדים שי מטעם
השירות הבולאי ונצטרף לדברי המנהל
שאמר בסיכום: ממורה שכזאת באמת
יש נחת! ●

סיום שנה - חגיגה של כיף

3. תצוגת אוספי בולים של ילדי החוג.
4. לילדי החוג ניתנו "סיכות דירוג" - כל ילד על פי רמת האוסף שלו.
- בתום האירוע חולק לילדים שי נאה מטעם השירות הבולאי.
- מפקחת מטעם משרד החינוך, הגב' **אילנה כהן**, התלהבה מאד מהפעילות וחושבת ליישם פעילות דומה בשנה"ל תשנ"ד בשני חוגים נוספים בבתי"ס אחרים הנתונים לפיקוחה.
- גם בקרב ההורים ניתן היה לשמוע תגובות של קורת רוח על "חוג הבולאות הסוחף".
- איך אמרו הגששים? "אוסף בולים זה חינוכי". יישר כוח! ●

לחגיגות סיום שנה יש טעם של מתוק מהול בשמחה וכיף.
וזה בדיוק מה שקרה באירוע "הבולאי" שהתקיים בבית
הספר למחוננים בכפר תבור.
לרגל סיום שנת פעילות בחוג לבולאות, אירגנה המורה **יונת דניאלי** הפנינג אמיתי שכלל לא רק את משתתפי החוג אלא
את כל תלמידי בית הספר, והורים רבים.

מה היה באירוע?

1. הרצאת אורח + הדגמה בנושא "מה מסתתר מאחורי הבולים על אגדות ילדים".
2. תחרות ציורי בולים - הציור שנבחר הפך להיות לסמל החוג.

חוג הנוער במושב מולדת פורח

יש לציין את שיתוף הפעולה והעזרה הממשית, מהשירות הכולאי ומתאחדות הכולאים שתמיד עוזרים לי ברצון, הן בפלקטים למסיבת סוף השנה, הן במתנות לילדים, הן בארגון ימי-עיון למדריכים, הן בפגישות רבות בין כל החוגים לילדים ולמרות שאנחנו גרים רחוק ממרכז הארץ, לא החמצנו אף מפגש מהסוג הזה ואני מקווה שהם ימשיכו בזה גם בשנה הבאה.

היתי רוצה שלקראת השנה הבאה יערכו ימי-עיון לילדים, להעשרה שלהם. אני מציעה את זה עכשיו, על מנת שיהיה זמן לחשוב ולארגן דבר כזה.

לדעתי לא כדאי לעשות זאת באופן ארצי, אלא לחלק את ימי העיון למחוז הצפון, מרכז ודרום על מנת שהילדים יפיקו מכך תועלת. יותר מדי ילדים במקום אחד, יוצרים רעש והמולה, הריכוז קטן ויהיה חבל על כל עבודות ההכנה שיעשו. אנא חשבו גם על כך".

לאה וינר

מדריכת חוג מולדת

"החוג הוקם לפני 4 שנים בעקבות ימי העיון שהוצעו ע"י השרות הכולאי והתאחדות בולאי ישראל.

עד לפני שנה פעל החוג במושב מולדת וגם בעין חרוד איחוד, יחד כ-50 ילד, והשנה פועל החוג רק במושב מולדת.

החוג מונה 25 בנות ובנים שרובם מתמידים ובאים בשמחה פעם בשבוע בכל מזג אויר שהוא.

יצרתי משחקים שונים בהזדרכתה הנאמנה של דינה שמר. הילדים משחקים בהם, מקבלים פרסי בולים וכך מעשירים את האוסף שלהם.

אינני מורה או מחנכת, אני עובדת לפי אינטואיציה ואהבת ילדים. אינני מחמירה איתם. אנחנו אוספים בולים בכף, נוסעים לכל המפגשים והתערוכות שהתקיימו עד עתה ולא מחסירים את "שבוע הכול העברי" כל שנה ובאמת שאני רואה ברכה בעמלי.

השנה יציגו 3 בנים בני-מצוה בתערוכות הבולים הדו-לאומית ב"היכל התרבות" באגף הנוער.

עצם ההשתתפות בתערוכה זו, תוסיף לכל החוג כבוד של ממש ואני גאה בהם.

ערכנו מסיבת סיום בהתחלת חודש יוני ואנחנו יוצאים לחופשה עד אחרי החגים. מנסיון של 4 שנים ראיתי שהחופשה הארוכה הזאת טובה לכל הצדדים. אני ממלאת את המצברים והילדים מתגעגעים לחוג ובאים בכוחות מחודשים.

בולי תל-אביב (י.צחור) בע"מ
TEL-AVIV STAMPS (Y.TSACHOR) LTD

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב
 (Mail Auction)

מוקדמים, מנדט, מנהלת העם, דאר עברי
ישראל, חו"ל, יודאיקה, גלויות, ספרים
קטלוג מאויר חינם

ת.ד. 16218 תל-אביב טלפון: 03-5226294 פקס: 03-5245088

עקידת יצחק בואתיקן

דואר הוואתיקן יצא עם פריט בולאי חדש, שבולאי ישתלב גם באוספי יודאיקה. ב-22 במאי השנה, הופיעו שם 3 בולים בתמונה אחת (סטננט), מהם אחד עם תמונה מתוך התני"ך עקידת יצחק, לפי אנטולו קיאבורו בבסיליקה של פטרוס הקדוש. התמונה מצוייה על ארון קבורה (סרקופאג) מהמאה הרביעית. הבול משמאל מתאר את עקידת יצחק (200 לירות), ישו מעביר חוקים חדשים לפטרוס (750 לירות), משרת יוצק מים על ידי פילאטוס, לעיני ישו (3000 לירות).

דיטריך בסרטו של שטרנברג

גיליונות זכרון חדשה של גיניאה, שהוקדשה למרלן דיטריך, תיאסף מן הסתם גם על ידי אספני יודאיקה. העילה - שמו של הבמאי יוסף פון שטרנברג, המופיע על גבי הגיליונות. מרלן דיטריך מופיעה בגיליונות בתמונות אחדות מתוך סרטיה המפורסמים, כמו "המלאך הכחול" 1930, "שנאי אקספרס" 1932 ואחרים. ●

משפחת בולאפי

אלברטו בולאפי האב וגוויליו בולאפי הבן, הם למי שאינו יודע, יהודים ואף פעם לא התכחשו למוצאם. השניים הופיעו כבר בבול איטלקי והפעם בבול אנטיגואה וברבודה. הבול עם שני הדיוקנאות הופיע בסידרה של ארבעה בולים עם בולאים נודעים, כמו סטנלי גיבונס, מייסד חברת גיבונס ומו"ל, הקטלוג המפורסם. גם משפחת בולאפי ידועה כמו"ל, הקטלוג האיטלקי המפורסם ידוע בשם "קטלוג בולאפי". ●

500 שנה לגירוש - גם בספרד

דואר ספרד ציין גם הוא מלאות 500 שנה לגירוש יהודי ספרד והוטבעה שם חותמת אירוע המתארת את שביל היסורים של המגורשים. חן, למאיר צוקרמן מגבעתיים על שטח להמציא למערכת את צילום החותמת. לא ידוע לנו אם פרט לציון זה היו עוד פריטים בולאיים בספרד בנושא זה. ●

שכחו את שווארץ...

מדי פעם מנציחים במדינות שונות מיני יובלות הקשורים בהמצאת הצפלין והטסתו. בדרך כלל, מתעלמים מאבי ההמצאה, היהודי ההונגרי דוד שווארץ, שרק בהונגריה זכרו לכבדו בבולי דואר. עתה מלאו 75 שנה למות הגראף צפלין, הגרמני, שכידוע רכש את זכויות היוצרים של דוד שווארץ, ופיתח את ספינת האוויר הידועה בשמו "צפלין", אבל כאמור, אף מילה לשווארץ.

כבר עתה הנפיקו 15 מדינות בולים וגיליונות זכרון לכבודו של פרדיננד פון צפלין. ברוב הבולים מופיע הגראף על רקע הצפלין. באנטיגואה הופיע באחד הבולים דיוקנו של ד"ר הוגו אקנר, ממשיכו של הגראף צפלין, אבל גם פה לא הוזכר אבי יוצרו של הצפלין, דוד שווארץ. ●

בבולגריה חותמת לזכר קורבנות מקדוניה היהודים

מלאות 50 שנה למרד בגייטאות היתה עילה השנה לכמה הנצחות בולאיות. גם שהיובל בא לציין אירועים אחרים במלחמת העולם השנייה תחת הכיבוש הנאצי.

בימים אלה קבלנו פריט מעניין בנושא זה גם מבולגריה, שם התקיים טקס מיוחד, מטעם הקהילה היהודית והקונגרס היהודי העולמי, שנציגו הישראלי, **מרדכי ארבל**, היה שם.

דואר בולגריה, שלרגל יובל ה-500 שנה לגירוש יהודי ספרד וקליטתם בבולגריה הוציא אשתקד בול מיוחד עם תמונת ביהכ"נ הגדול בסופיה, הקדיש זה עתה חותמת אירוע מיוחדת בסופיה לציין הצלת יהודי בולגריה בתקופת שלטון הנאצים והזדהות עם יהודי טורקיה ומקדוניה שהושמדו על ידי הנאצים. נוסח החותמת: 50 שנה להצלת יהודי בולגריה והרכבת ראש לזכר יהודי טורקיה ומקדוניה.

בין האירועים בבולגריה היתה גם תערוכת מכתבים של **דוגמיר זורטסקי**, בולגרי המתגורר בארה"ב, שהציג אוסף מכתבים המדגימים תרומת יהדות בולגריה להתפתחות התרבות והכלכלה בבולגריה (בעבר הוצג בחיפה).

מרדכי ארבל, לשעבר שגריר באמריקה הלטינית וחוקר תולדות יהודי ספרד וחיייהם בפזורה, מסר לנו כמה פרטים היסטוריים מעניינים לגבי יהודי בולגריה ומאחריהם הבולגרים:

כשהמלך בוריס ה-1 החליט לקבל את הנצרות, הוא פנה לאפיפיור ניקולאס הראשון ובקש לקבל את הנצרות הקתולית. הגיש מכתב ובו 106 שאלות, כמו: מדוע לא ישמרו את השבת שהיא היום השביעי ושיש בבולגריה שומרי שבת; מדוע לא לאסור אכילת חזיר; בקשה לשחוט בהמות למאכל רק בסכין חדה ועוד כאלה. האפיפיור דחה את שאלות המלך והבולגרים דחו את הקתוליות...

ב-1331 התגרש המלך איואן אלכסנדר מאשתו והתחתן עם היהודיה שרה, שהפכה למלכה אחרי מות המלך. היא חילקה את ממלכת בולגריה לשניים. מחצית אחת לבן האשה הראשונה איואן סטרשימיר והמחצית השנייה לבנה איואן שישמן.

כאשר החליט מלך הונגריה לאיוש לגרש, בשנת 1377, את יהודי בודהה והעלה אותם על רפסודות, היו נימלי הדנובה של בולגריה הנמלים היחידים שנפתחו ליהודים. ב-1348 הואשמו יהודי פרובאנס בהרעלת בארות ובמשך שנים מצאו מקלט בבולגריה. ב-1470, אחרי הפוגרום ברבנסבורג, מצאו יהודי בוואריה מקום מקלט וחיי שלום בבולגריה. הם שהקימו את ביהכ"נ "לבוואריה" בסופיה.

מגורשי ספרד היהודים, ב-1492 התיישבו בבולגריה והתקבלו בסבר פנים יפות ע"י התושבים. בהשפעתם הפכו רבו יהודי בולגריה ספרדים. מסורת הצלת יהודים בבולגריה נמשכה גם במלחמת העולם השנייה וכידוע, בולגריה לא נכנעה ללחצי הנאצים לגרש יהודים למחנות השמדה, במיוחד ניצלו היהודים שחיו בתוך גבולות בולגריה.

החותמת הבולגרית החדשה מ-13-9 במאי 1993, באה לציין מלאות 50 שנה להצלת היהודים. יהודי טורקיה ומקדוניה, על אף שהיו תחת כיבוש בולגרי, הושמדו על ידי הנאצים, כי לא היו אזרחי בולגריה. מעניין: בולגריה היתה המדינה הקומוניסטית היחידה שנתנה רשמית ליהודיה לעלות לארץ ישראל. קראו לזה "חזרה למולדת".

חן, חן למרדכי ארבל.

הנפקה חדשה משותפת הונגריה עם בולגריה: המלך מטיאס קורבינוס 15 Ft

לכבוד
מערכת "שבל"

31.05.93

לכבוד מערכת "שבל"
מגזין הבולאים בישראל

למערכת שלום,

האם מישהו מהאספנים בישראל שם לב שבגליון בולי
הציפורים שיצאו בחודשים האחרונים כבולי עתודה כתוב
בצד ימין "מכתב בארץ" במקום עתודה כמו בכל בולי
העתודה. הרי ניתן לשלוח עם בולים אלו מכתבים לחו"ל!!!

תמונת 4 בולי הצפורים

משה הלוי, עכו.

תגובת השירות הבולאי :

"סידרת בולי הציפורים שהונפקה לאחרונה היא סידרה מן
המניין ולא סידרת בולי עתודה. סידרה זו צריכה לשאת את
מספרה הסידורי של גלופת ההדפסה ולא כל דבר אחר.

השירות הבולאי שוקל את צעדיו בהמשך הן בקשר לבולים
נוספים שינפקו בסידרה זו והן בקשר להדפסות חוזרות.
השירות הבולאי מתנצל בפני האספנים על הטעות ומודה
לאלה שפנו והעירו את תשומת ליבו לכך".

בכבוד רב,

יעקב וידס

סגן מנהל השירות הבולאי

א.נ.,
הספר, מילון למונחי הבולאות" יצא לאור לפני כשנתיים.
המונחים נקבעו על ידי ועדה אשר רוב מוחלט של חבריה
היו בולאים טובים. לכן כולנו צריכים להתייחס לספר
ברצינות. הספר מודפס על דפים קטנים ובאותיות גדולות
ויש בו רק 72 עמודים.

לכן כל אחד יכול לקרוא את הספר כולו מראשיתו ועד
סופו. כל דבר בתוכו נוגע מאד לנו הבולאים, ולכן איש לא
ישתעמם בקריאת המילון הזה.

אני מביא כאן כמה מושגים מתוך המילון, שלפי דעתי
חשוב ודחוף שכולנו נכיר אותם ונשתמש בהם.

אלבום מלאי

מדבק

מלקט

ממורכז

נקבוב

כל רצוני שנוכל להבין זה את זה יותר טוב.

בכבוד רב,
דוד קריסטל
רמת צבי

ד"ר ואלך מכירות פומביות

Dr. WALLACH PUBLIC AUCTIONS

קניה, מכירה

והערכת בולים מקצועית

בולים, מעטפות, מטבעות, יודאיקה.

קהל קונים ומוכרים מחמש יבשות.

קדיס בינלאומי במכירת

אוספים מהנדירים בתחום.

צלצל ונגיע אליך!

דרך יצנה 17, רחובות ת.ד. 1414 רחובות

טל. 08-467274, 08-461010, 08-464946 פקס.

שלם בפרסום

אחרי שכולם בגדו בנו

הגלויה בה עוסק מאמר זה נכתבה על ידי חמדה בן יהודה בירושלים ביום ב' כ"ה
טבת א' תתל"ז, 22 לינואר 1906, ונשלחה באותו היום מבית הדואר האוסטרי בעיר
אל דוד יודלביץ' בראשון לציון דרך יפו. כעבור יום הגיעה לבית הדואר ביפו,
ומשם, הועברה למענה.

"דוד ידידנו,

לא כתבתי לך עד כה כלום מפני שחשבתי כי הינך מתהלך עוד במצרים. מכתבך הגענו ולא היה לנו פנאי להשיב. היינו
עסוקים מאוד עם ש"ץ וליליאן והננו עסוקים גם עתה, כי צריך לעזור להם למצוא מעון. חמדה".

הכותבת היא חמדה בן יהודה, אשתו השנייה של אליעזר בן יהודה ושותפה פעילה במפעל חייו - הפצת השימוש בעברית
כשפת היומיום ופרסום "מילון הלשון העברית הישנה והחדשה". הנמען הוא דוד יודלביץ' מאנשי הבילויים בירושלים,
מורה בראשון לציון, מקים גן הילדים הראשון בארץ ישראל וממנהלי חברת "כרמל מזרחי".
אורחיה של משפחת בן יהודה הם ש"ץ וליליאן. בוריס ש"ץ - צייר ופסל, מנהל האקדמיה הממלכתית לאומנות של בולגריה
בסופיה ומייסד "בית המדרש למלאכות אומנות - בצלאל" בירושלים. אפרים משה ליליאן - מחשובי האמנים הגרפיים
היהודים, פעיל בתנועה הציונית ומורה ב"בצלאל" שהנציח את הרצל בתמונה המפורסמת - "הרצל על גשר הרינוס" בבזל.

STAMPS CENTER
T.A. 94 ALLENBY RD.
(BASEMENT)
P.O.B. 4444

מרכז הבולים ת"א
אלנבי 94 (במרתף)
ת.ד. 4444

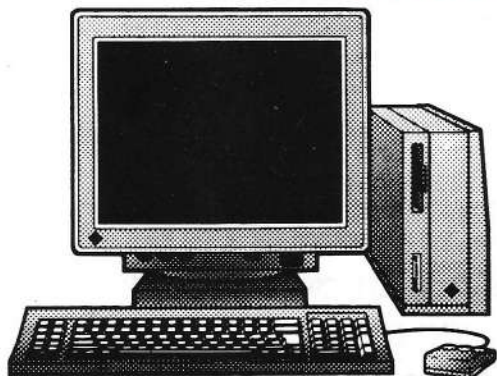
טל: 03-5605755
א-ה 9-19 SUN-THU
ו 9-15 FRI

- * קניה ומכירה של בולים, מעטפות, מטבעות שטרות וטלכרט מהארץ ומחו"ל. מסודרים עפ"י מדינות ונושאים
- * דפי מזכרת ואביזרי בולאות.
- * נדירות מן התקופה העותומנית, תקופת המנדט, תקופות המעבר, פריטי יודאיקה.

STAMPS & COVERS (by Nations & Thematics), COINS & BANKNOTES
STAMP ACCESSORIES, SOUVENIR LEAFS, TELECARDS ETC.

לפי

מסטר בול הקטלוג הממוחשב

תוכנת מסטר בול הינה קטלוג בולים ממוחשב הכולל:
פרטים קטלוגיים על כל בולי ישראל - כולל תמונה צבעונית
חישוב מיידי של ערך האוסף על פי מחירון ריאלי
אפשרות לציין לכל בול הערות אישיות של האספן
איתור בולים שבפרטיהם מופיעות מילים מבוקשות
סידור הבולים על פי נושאים או על פי סדר כרונולוגי
הפקת רשימות מלאי ובולים חסרים
עדכניות - עדכוני הקטלוג יופיעו מדי תקופה (לפחות פעם בשנה).
ועוד תכונות רבות שיהפכו את איסוף הבולים לנושא קל ופשוט!

מסטר מחשבים
ניתוח מערכות ותוכנה בע"מ
MASTER 7550

לפרטים והזמנות: **מסטר מחשבים ותוכנות בע"מ**
אחד העם 38 ת"א. טל: 03-5662198, 03-5602008

ברגע הקובע אנחנו איתך.

יש רגעים שמכניסים לחיים משמעות חדשה. רגעים שגורמים לך לתכנן כמה מהלכים קדימה. רגעים שבהם אתה צריך לתת יותר מאהבה, רגעים שבהם אתה חייב לקחת אחריות ולתת עצה טובה. ברגעים האלה יש לך שותף אמין, אחראי וחזק - הפניקס הישראלי. ברגע הקובע, אתה יודע שאנחנו איתך.

קבוצת הפניקס הישראלי

סיטי פייר
לנדון

לה נסיונל

דולב

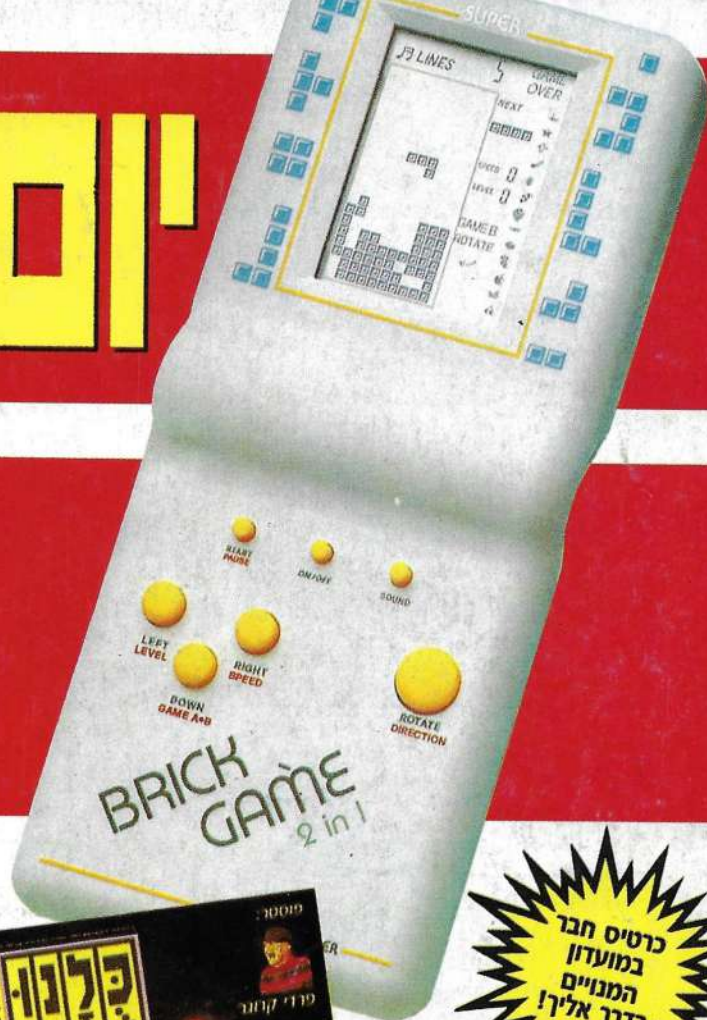
הדר

הפניקס
הישראלי

יום שלישי

הגדול

כל יום שלישי, כמו שעון, "כולנו" יחכה בתיבת הדואר שלך. "כולנו" הוא שבועון הצעירים הגדול בישראל, ששולח מדי שבוע לעשרות אלפי קוראים חבילה של הפתעות: כתבות מרתקות, מדורים מדליקים, סיפורים ענקיים, מדבקות ועוד המון!

ועכשיו, "כולנו" במבצע: מנוי לשנה שלמה (52 גליונות!) ב-248 שקלים (במקום 312, כמו שלושה חודשים חינם!) וגם מתנה מדהימה:

— **ווקמן רדיו חדש**
— **"ספר השיאים" החדש של גינס** (ששווי 85 שקלים!)

— **מצלמת sunpet 35 מ"מ**
— **מסטר בריק טטריס**, המשחק שכבש את העולם

להזמנות בכרטיס אשראי:
03-5180870, 5180874

לכבוד מערכת "כולנו"
דרך בן צבי 84, ת"א/68104
כן, אני מעוניינת לצרף את בני/ביתי כמנוי לשבועון "כולנו" לשנה שלמה (52 גליונות), במחיר מבצע של 248 שקלים (במקום 312 שקלים)

פרטי המנוי שם פרטי: _____ שם משפחה: _____ תאריך לידה: _____

כתובת מלאה: _____ מיקוד: _____ סלפון: _____

אני מעדיפה לשלם באופן הבא: ☐ 4 המחאות המצ"ב על סך 62 שקלים כל אחת. ☐ אני מעדיפה לשלם באמצעות כרטיס האשראי שלי.

סוג הכרטיס: ויזה/ישראכט/דיינרס (נא סמני בעיגול) מספר הכרטיס: _____

הכרטיס בתוקף עד _____ תעודת זהות: _____

שם מלא וכתובת של מחזיק הכרטיס: _____

אני מעדיפה לקבל כשי: _____

☐ המשחק האלקטרוני "טטריס", השיגעון הממוחשב שכבש את העולם
☐ ספר השיאים העדכני של גינס

☐ מצלמה איכותית SUNPET 35 מ"מ
☐ רדיו אוזניות מדליק